
Progressieve

Partij

**GROEN
LINKS PvdA**



Verkiezingsprogramma

Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA





Inhoud

Voorwoord	5
Inleiding	7
Een passend thuis in een fijne buurt	7
We doen het samen: solidariteit	7
Een groene economie in een gezonde gemeente	8
Lokale democratie: iedereen telt mee	8
‘De financiële plaat’	8
Verantwoording	10
1. Recht op een fatsoenlijk bestaan	10
2. Gelijke kansen voor iedereen	11
3. Innoveren en investeren in zorg	12
4. Landschap, landbouw en natuur in balans	13
5. Klimaataanpak voor (klein)kinderen	13
6. Beter, slimmer, betaalbaar wonen	14
7. Voetganger en fiets gaan voor	15
8. Mens, economie en natuur in balans!	15
9. Sterkste schouders, zwaarste lasten	16
10. Doe mee, (be)stuur mee!	16
Hoofdstuk 1 Een passend huis in een fijne buurt	18
Inleiding	18
Ons uitgangspunt: wonen is een recht.	18
Wat moet er veranderen?	19
Goede kwaliteit voorop	19
Mismatch herstellen	20
Aandacht voor aandachtsgroepen	20
Balans landbouw, natuur, industrie en wonen	20
Duurzaam	20
Bestaande bouw is goud waard	21
Bestaande bouw beter benutten	21
Omgevingsvisie: ruimte voor schone lucht, groen en veilige straten	22
Hoofdstuk 2 We doen het samen: solidariteit!	24



Inleiding: samen komen we verder	24
Een sociale overheid vóór de inwoners.....	25
Hulp als het nodig is.....	26
Iedereen doet mee	26
Participatie en werk	27
Vrijwillige inzet	27
Gebruik de ervaring van de ander	27
Nieuwkomers.....	29
Opvang van vluchtelingen	29
Betaalbaar leven	30
Geen armoede	30
Schuldenpreventie	30
Gezond zijn en blijven.....	31
Preventie en gezonde leefomgeving.....	31
Regionale samenwerking en aandacht voor positieve gezondheid	32
Meer personeel in zorg en welzijn: kansen dichtbij	32
Terugdringen van marktwerking in de zorg.....	32
Beter passende zorg en begeleiding	33
Geestelijke gezondheidszorg dichtbij.....	33
Samen zorgen voor elkaar in de eigen gemeenschap.....	33
Mantelzorgers	34
Jeugd en jongeren	34
Maatschappelijke Ondersteuning	35
Leren.....	36
Basisonderwijs.....	37
Voortgezet onderwijs	37
Bibliotheek.....	38
Bewegen en sporten.....	38
Iedereen kan meedoen	38
Bewegen en spelen dichtbij	38
Zwemmen	39
Kunst en cultuur.....	39
Hoofdstuk 3 Een groene economie in een gezonde gemeente.....	41
Eerlijke omschakeling	42



Van A naar B	42
Gezonde leefomgeving	43
Groene gemeente	44
Groene economie	45
Duurzame energie	45
Economie en arbeidsmarkt	46
Arbeidsmigranten	47
Winkelcentra (dorpskernen)	47
Hoofdstuk 4: Lokale Democratie – Iedereen Telt Mee	49
Menselijke maat en inwonersplein	49
Participatie en zichtbaar bestuur	49
Burgerberaden	51
Vrijheid van denken en uiten	51
Samen leven: inclusie en diversiteit	52
Zaai hoop; geen haat, misinformatie en ophef	52
Hoofdstuk 5: De financiële plaat	53
Een passend thuis in een fijne buurt	53
We doen het samen: solidariteit!	53
Een groene economie in een gezonde gemeente	54
Lokale democratie: iedereen telt mee	54
Hoe we dit alles verantwoord willen financieren	54
Slotwoord	56



Voorwoord

De Progressieve Partij, GroenLinks en de PvdA hebben in 2025 de handen ineengeslagen om in Aalten en Dinxperlo met één gezamenlijke lijst en één programma de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 in te gaan. Deze bundeling van krachten komt voort uit het gedeelde besef dat versnippering progressieve idealen vertraagt, terwijl inwoners juist behoefte hebben aan samenwerking en vooruitgang. Door onze visie en inzet te verenigen, staan we sterker in het werken aan bestaanszekerheid, betaalbare woningen, duurzaamheid en sociale rechtvaardigheid. Zo presenteren we een krachtig, inspirerend en eensgezind progressief geluid voor onze gemeente.

Met trots presenteer ik als lijsttrekker dit verkiezingsprogramma. De afgelopen maanden hebben gedreven leden van onze partijen hier met grote inzet aan gewerkt: mensen met passie, sterke ideeën en een diepe overtuiging dat Aalten een sociale, solidaire en veerkrachtige gemeente moet zijn, waar iedereen zichzelf kan zijn en volwaardig mee kan en mag doen.

Voor ons ligt een belangrijke periode, waarin we samen kunnen bepalen hoe we onze gemeente sterker, rechtvaardiger en toekomstbestendiger maken. Dat doen we niet alleen, maar juist mét de inwoners van Aalten — want echte vooruitgang ontstaat wanneer we elkaar weten te vinden.

Tot slot nodig ik je van harte uit om met ons in contact te komen. Heb je ideeën, vragen of opmerkingen? We gaan graag met je in gesprek. Samen bouwen we aan een gemeente waarin iedereen meetelt, mee kan doen en zich thuis kan voelen.

Petra Hoezen

Lijsttrekker Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA





Inleiding

Iedereen in Nederland hoort een fijn en vrij leven te kunnen leiden, in verbondenheid met elkaar. Zo'n leven kan op duizend manieren verschillen, maar sommige dingen zijn onmisbaar. Een huis waar je je thuis voelt. Schone lucht en een gezonde omgeving. Mensen en voorzieningen in de buurt waarop je kunt rekenen. De ruimte om jezelf te zijn. We willen en kunnen niet zonder. Eén ding is zeker: die voorwaarden krijgen we alleen voor elkaar als we het samen doen. Voor goede zorg, nieuwe woningen en veilige straten hebben mensen elkaar nu eenmaal nodig. Als we inderdaad samenwerken, omzien naar elkaar en de ander de kans geven om te groeien, dan is er ongelooflijk veel mogelijk. Van heel groot tot heel dichtbij in onze eigen gemeente. Wat allemaal, dat laten wij zien in dit verkiezingsprogramma voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2026.

Een passend thuis in een fijne buurt

Of het nu gaat om je kinderen, een vriendin of jezelf; veel mensen kennen wel iemand die op zoek is naar een huis: jongeren die willen uitvliegen, starters die een gezin willen stichten, ouderen die kleiner willen wonen. Onze woningen zijn jarenlang overgeleverd aan de markt. Nu is het tijd voor actie. Er moeten nu betaalbare huizen bij in onze gemeente. Daarom doen we in het eerste hoofdstuk voorstellen om als gemeente weer grip op de bouw te krijgen. Dit moet hand in hand gaan met kwaliteit. Mensen hebben behoefte aan mooie, goed geïsoleerde woningen in een fijne omgeving. En dat geldt evengoed voor nieuwe woningen als voor huizen waar mensen al jaren wonen. Woningverbetering en het benutten van overruimte bieden kansen. Als zowel de nieuwbouw als de bestaande voorraad aangepakt wordt, dan leggen we de basis voor sterke wijken en gemeenschappen waar iedereen zich thuis voelt.

We doen het samen: solidariteit

Iedereen moet de huur en de boodschappen kunnen betalen. Maar een goed leven draait om meer dan het einde van de maand halen. Sporten, lezen, leren, muziek en kunst, werken en mensen ontmoeten – dat hoort bij een goed bestaan. En het mooie is: hoe meer mensen kunnen meedoen, hoe sterker de samenleving is. Wij willen dat onze gemeente dit enorme potentieel benut. Daarom doen we in het tweede hoofdstuk voorstellen voor zorg waarbij de mens centraal staat, onderwijs dat elk kind dezelfde kansen biedt, en goede ondersteuning voor mensen bij wie het leven tegenzit.

De realiteit is echter dat de gemeente steeds méér taken krijgt en steeds minder geld om ze uit te voeren. Wij vinden dat inwoners daar niet voor mogen opdraaien. Het geld dat de gemeente heeft, moet in de eerste plaats gaan naar de mensen die dit het hardst nodig hebben. In schaarste maken we altijd de eerlijke keuzes. Het landelijk beleid van de afgelopen jaren is er de oorzaak van dat inkomens- en vermogensverschillen groter zijn geworden. Reden te meer om de sterkste schouders de zwaarste lasten te laten dragen. De landelijke overheid hoort ervoor te zorgen dat mensen het hoofd boven water kunnen houden. Dat mensen goede zorg, een buurthuis en een bibliotheek in de buurt hebben. Wij vinden dat “Den Haag” deze verantwoordelijkheid onterecht van zich afschuift en we strijden ervoor om daar verandering in te brengen.



Een groene economie in een gezonde gemeente

Klimaatopwarming is nu aan de gang, dat is geen mening maar een feit. De gevolgen van uitstoot en vervuiling zijn voor veel mensen al voelbaar. Er komen meer plensbuien, hittegolven en droogtes op ons af. Insecten verdwijnen uit het veld, het water is te vies om in te zwemmen en de ramen moeten soms dicht vanwege het stof in de lucht. Daarom doen we in het derde hoofdstuk van dit programma voorstellen voor een schone gemeente en een groene economie. Wij willen dat de gemeente de regie neemt om over te stappen naar schone energie, om de fiets en het openbaar vervoer te stimuleren en om onze leefomgeving groener te maken. En we willen ook dat iedereen kan meedoen in deze verandering. Zonnepanelen, woningisolatie en klimaatvriendelijke verwarming horen voor iedereen betaalbaar te zijn. We betrekken al die inwoners, bedrijven en organisaties die al bezig zijn om de samenleving van morgen vorm te geven bij ons beleid en steunen hen.

Lokale democratie: iedereen telt mee

Het vertrouwen van de burgers in de overheid neemt af. Mensen voelen zich niet gehoord en betrokken bij de besluiten die de overheid neemt. Besluiten waarvan ze wel de gevolgen ondervinden. Ook in onze gemeente zijn er voorbeelden waarin inwoners meer betrokken hadden willen zijn bij het proces en zich overvallen voelden door een besluit. Dit moet niet; inwoners moeten bij het proces van de besluitvorming betrokken worden. Inspraak en participatie is luisteren naar elkaar en oog hebben voor andere belangen, ook die van een minderheid. Bij de besluitvorming worden alle belangen tegen elkaar afgewogen. Iedereen doet mee en telt ook mee. Hierdoor kan het vertrouwen worden hersteld.

Ook de wijze waarop de gemeente omgaat met de inwoners is van invloed op het vertrouwen. De gemeente en haar partners horen inwoners te benaderen met vertrouwen, respect en aandacht voor de menselijke maat. Persoonlijke situaties mogen nooit uit het oog verdwijnen en de gemeente mag zich niet achter regelgeving verschuilen.

Soms kom je als raad voor moeilijke keuzes te staan. We denken dat een meer directe democratie, met onder meer burgerberaden, tot zowel betere besluiten als tot meer begrip en contact tussen politiek en samenleving kan leiden. Opdat zich een solidaire en toekomstgerichte samenleving kan vormen.

‘De financiële plaat’

De voorstellen die wij doen, brengen extra uitgaven met zich mee. In het laatste hoofdstuk laten wij zien welke extra uitgaven er volgens ons nodig zijn. We geven natuurlijk ook de mogelijke maatregelen aan om deze uitgaven te dekken.

Voordat we ingaan op onze visie voor de komende jaren, geven we echter eerst uitleg over wat wij in de afgelopen jaren hebben gedaan.





Verantwoording

Vanaf nu werken we samen onder de naam Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA. Maar in de jaren hiervoor waren we natuurlijk al gezamenlijk politiek actief in raad en samenleving. Wat hebben wij allemaal gedaan als fractie, als vereniging, als wethouder om ons programma te verwezenlijken? Soms zijn kleine dingen als het verplaatsen van een bankje, de organisatie van een mooie bijeenkomst, het bouwen van een paar woningen heel belangrijk. Maar het gaat natuurlijk vooral ook om de lange lijnen: hoe kunnen we als lokale politiek dienstbaar zijn aan een solidaire toekomst voor onze kinderen en kleinkinderen? Hoe zorgen we dat ons handelen hier en nu geen schadelijke gevolgen heeft voor de volgende generaties van onze kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen? Dat vergt vaak veel geduld: denken, praten, beargumenteren, voorbeelden noemen en soms duwen en trekken om anderen ervan te overtuigen dat het anders en beter kan. De één kan het simpelweg niet geloven of is afgehaakt, een ander wil misschien geen verandering omdat zij het al goed voor elkaar heeft en vooral wil houden wat ze heeft, soms ten koste van een ander.

Onze vereniging Progressieve Partij heeft zich ingezet om kennis en informatie op te halen en te delen over hoe we een sociale, vrije en vooral solidaire gemeente kunnen zijn, door het organiseren van meedenkavonden, werkbezoeken en prachtige zomerfietsexcursies naar doelen die onze lokale samenleving vooruithelpen.

Onze fractie met steunfractie, bestaande uit leden van Progressieve Partij en PvdA, heeft zich ingezet om het groene en duurzame geluid te laten horen in de voorstellen die de raad heeft behandeld. Daarmee werkte ze samen (volgens het dualistisch systeem) met andere fracties, al dan niet uit de collegepartijen. Natuurlijk bleken daar de meningsverschillen en verschillen in accent en ervaring. Daarom is het de taak van een fractie om voorstellen de groene, duurzame, sociale en circulaire kant op te krijgen. Dat lukt dus niet altijd. Volgens ons is er in de afgelopen periode onvoldoende vooruitgang geboekt als het gaat om de energietransitie en verduurzaming. Het is ook geen onderwerp om stemmen mee te winnen, maar vooral voor de generaties na ons wel heel essentieel.

Onze wethouder, Joop Wikkerink, spant zich in en buiten het college in om het sociale en progressieve geluid ook in het bestuur te laten klinken, met dien verstande dat het college van de hele raad is en met één mond spreekt. Het tekent de goede verhoudingen dat er in de afgelopen periode (nog) geen sprake is van meerderheids- of minderheidsstandpunten. Daarnaast heeft onze wethouder keihard gewerkt aan de verbetering van de regionale samenwerking. Op enkele sleutelposities werd duidelijk hoe kwetsbaar samenwerking is en hoe moeilijk het is om de kikkers in de kruiwagen te houden. Steeds voor ogen hebben: wat is het beste voor onze inwoners, hoe blijven we democratisch gelegitimeerd en hoe verdelen we de lasten in tijd en capaciteit zo eerlijk mogelijk?

Het programma 2022-2026 bevatte een tiental speerpunten. Hieronder geven we (niet-limitatief!) aan hoe en wat we bijgedragen hebben aan die speerpunten.

1. Recht op een fatsoenlijk bestaan

In de afgelopen jaren hebben we ons sterk gemaakt voor het recht op een fatsoenlijk bestaan voor iedereen. Bij Laborijn is de klanttevredenheid merkbaar verbeterd. Vooruitlopend op de



landelijke Participatiewet in Balans hebben we diverse versoepelingen doorgevoerd om inwoners beter te ondersteunen. Dankzij onze inzet is het nettoloon voor parttime werkenden in de Wsw verhoogd, is de studietoelage voor gehandicapten verbeterd en wordt bij mantelzorgers de voordeurdelersregeling niet toegepast. We hebben extra aandacht gevraagd voor taalvaardigheid en nieuwe projecten gestart om basisvaardigheden te versterken. Samen met ervaringsdeskundigen hebben we het armoedebeleid herijkt, en met aanvullend onderzoek naar regelingen leggen we nu de basis voor nog effectiever armoedebeleid.

Daarnaast hebben we een grote stap gezet richting zorg die dichtbij inwoners staat. Met de beweging richting positieve gezondheid kijken we niet langer alleen naar ziekte en behandeling, maar naar het geheel van gezondheid en gedrag. Voorbeelden hiervan zijn initiatieven zoals Vandaag Praten Over Morgen, het Mooie Toekomstfestival, het netwerk Veerkrachtige Ouderen, inlooppunten in de wijken en diverse maatjesprojecten die inwoners vroegtijdig ondersteunen. We realiseren ons dat deze omslag een meerjarige opgave is, maar de eerste beweging is duidelijk ingezet.

Ook in de jeugdzorg zien we vooruitgang. Door in te kopen op basis van partnerschap met zorginstellingen, ruimte te geven voor op- en afschalen en sterk in te zetten op samenwerking, toezicht en handhaving, daalt het aantal jongeren in de zware zorg langzaam maar zeker. Incidenten kunnen deze lijn soms verstoren, maar het blijft essentieel om te blijven investeren in preventie en vroegsignalering.

De woningmarkt blijft voor ons een belangrijk aandachtspunt. We hebben ons voortdurend ingezet voor de betaalbaarheid van wonen en voor het vergroten van het aandeel sociale huur in nieuwbouwprojecten. Een tastbaar resultaat hiervan is de realisatie van het hofje op het terrein van de voormalige Technische School — een woonvorm die past bij onze visie op sociaal, verbonden en toekomstbestendig wonen.

2. Gelijke kansen voor iedereen

De afgelopen jaren hebben we stevig ingezet op het creëren van gelijke kansen voor alle inwoners. In het onderwijs hebben we een belangrijke moderniseringsslag gemaakt: scholen worden verbouwd of nieuw gebouwd om te voldoen aan de eisen van de toekomst. De samenwerking tussen scholen en het Ondersteuningsteam is sterk verbeterd, waardoor leerlingen sneller en beter passende ondersteuning krijgen. Daarnaast zijn meerdere projecten gestart om de mentale gezondheid van jongeren te bevorderen. Onze inzet voor een gezonde leeromgeving werpt ook vruchten af: scholen zijn inmiddels rookvrij en het beleid voor smartphonevrij onderwijs is in ontwikkeling. Met deelname aan JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht) werken we bovendien aan een omgeving waarin gezond gedrag de norm wordt. Toch blijven er grote uitdagingen op het gebied van gezondheid, en dit vraagt blijvende aandacht.

Op het gebied van inclusie zijn belangrijke stappen gezet. Het inclusieplan is afgerond en dankzij tal van kleinere maatregelen beginnen de effecten zichtbaar te worden. De volgende stap is om deze basis om te zetten in echte, structurele vooruitgang. Nieuwkomers worden inmiddels standaard ontvangen met welkomstgesprekken, en via de nieuwe inburgeringswet hebben Laborijn en Figulus gezamenlijk een impuls gegeven aan een sterke, zorgvuldige inburgering. Ook de opvang van Oekraïense vluchtelingen is sober maar humaan georganiseerd, met respect voor waardigheid en veiligheid.



In onze wijken hebben we verder gewerkt aan sterke gemeenschappen waarin mensen naar elkaar omzien. Met de vorming van Omzien naar elkaar-wijken, zoals rond het Manschotplein en de Molenhof — en een derde wijk die onderweg is — stimuleren we buurtbetrokkenheid en sociaal contact. Via de samenlevingsopbouw van Figulus zetten we in op gemeenschapsvorming die niet tijdelijk, maar duurzaam is. Dit werk gaat onverminderd door, want sterke gemeenschappen vormen de basis van een verbonden samenleving.

Daarnaast blijft cultuur voor ons van essentieel belang. Daarom hebben we de ondersteuning voor culturele initiatieven geborgd en de subsidie voor de Koppelkerk verhoogd. Zo blijft kunst en cultuur toegankelijk voor iedereen, als plek voor ontmoeting, inspiratie en kritische reflectie. We hebben ook als Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA kunst- en cultuurprojecten georganiseerd: Muziekproject *Oorlog en Vrede* met Rocco Ostermann, een brede meedenkavond over de plaats van kunst en cultuur met kunstenaars, en fietstochten naar cultureel erfgoed, architectuur en kunstexposities.

3. Innoveren en investeren in zorg.

Aalten loopt regionaal voorop als het gaat om integraal gezondheidsbeleid. Met initiatieven zoals Welzijn op Recept en de verkennende gesprekken binnen Mentaal Gezond bieden we inwoners laagdrempelige ondersteuning die voorkomt dat kleine problemen groot worden. Ook zetten we stevig in op de toekomst van de zorgsector. Via projecten als Prettig Werken in Zorg en Welzijn, waaronder de voorlichtingstruck, het zij-instroomproject voor nieuwe zorgprofessionals en het programma Kleurrijke Zorg, werken we aan een gezonde, diverse en aantrekkelijke zorgsector. Toch is duidelijk dat we keihard moeten blijven doorwerken om personeel, vrijwilligers en mantelzorgers goed te ondersteunen, samen te laten werken en te voorkomen dat zij overbelast raken.

Daarnaast hebben we een intensief en vernieuwend seniorenbeleid opgezet. Met woon- en energiecoaching helpen we ouderen te verduurzamen en comfortabel te blijven wonen. Via gesprekken over levensvragen bieden we ruimte voor zingeving en persoonlijke ondersteuning. In woonzorgcentra, zoals op de Kattenberg, zijn mooie voorbeelden ontstaan van samenwerking en vernieuwende zorg. Ook vervoer is beter georganiseerd, en de samenwerking met zorgorganisaties staat inmiddels stevig. Hiermee bouwen we aan een gemeente waarin ouderen zich gezien, gehoord en ondersteund voelen. Recente initiatieven, zoals “Vandaag praten over morgen” (met o.a. een bankje op de Zwarte Cross) en het Mooie Toekomstfestival en de glossy *Atlas*, dragen bij aan bewustwording.

We blijven ons hard maken voor een gezonde leefomgeving. Zo werken we aan schonere lucht, veiligere straten en een omgeving die uitnodigt tot bewegen.

Niet alles lukt meteen. Het ontmoedigen van houtstook en het terugdringen van giftige bestrijdingsmiddelen zijn hardnekkige dossiers. Ondanks vele vragen, voorstellen en moties blijft de vooruitgang traag. Toch blijven we volhouden — omdat een gezonde leefomgeving essentieel is voor de kwaliteit van leven van al onze inwoners.

4. Landschap, landbouw en natuur in balans

De afgelopen jaren hebben we sterk ingezet op de transitie naar natuurinclusieve landbouw. Deze beweging zien we steeds duidelijker terug in onze gemeente. Met eigen voorstellen, moties, werkbezoeken en fietsexcursies hebben we het gesprek aangejaagd en kennis gedeeld. Voorbeelden als het Beter Leven-keurmerk, Zonvarken, Achterhoek Food en initiatieven rond Lintelo 12 laten zien hoe landbouw, dierenwelzijn en duurzaamheid hand in hand kunnen gaan. Deze aanpak smaakt naar meer, en we blijven inzetten op een landbouw die gezonde voedselproductie combineert met zorg voor natuur en bodem.

Ook in het landschap is grote vooruitgang geboekt. Op plekken zoals Groot Deunk, 't Goor en langs verschillende akkerranden is zichtbaar hoe natuurherstel en landschapsbeheer vorm krijgen. Door inspirerende excursies te organiseren — langs innovatieve tuinen, kassen, plantprojecten en vernieuwende bedrijven — hebben we inwoners, ondernemers en beleidsmakers laten zien wat er mogelijk is. Ons doel blijft om deze inspiratie verder om te zetten in concrete daden die het landschap versterken.

Een belangrijke stap is het opnemen van de 3-30-300-regel in het gemeentelijke beleid: drie bomen zichtbaar vanuit huis, dertig procent groen in de directe leefomgeving en op maximaal 300 meter een park of groengebied. Dit kader staat nu, maar de uitdaging is om het ook daadwerkelijk in de praktijk te realiseren. Daarnaast zijn er serieuze voedselbossen aangelegd, en in de discussies rond de omgevingsvisie hebben we steeds gepleit voor meer ruimte voor groen en biodiversiteit.

Aalten heeft zich bovendien onderscheiden in landelijke acties. Zo eindigden we op plek 14 in Nederland bij de Tegelwipactie, waar we gezamenlijk kilo's stenen inruilden voor groen. In Bredevoort stimuleren we acties zoals het aanplanten van stokrozen langs gevels, en in diverse nieuwbouwprojecten verschijnen steeds vaker sedumdaken. Ook hier hebben we excursies georganiseerd om inwoners te inspireren om zelf tegels te vervangen door planten. Op ons initiatief is er een nieuwe kapverordening ontwikkeld, die meer aansluit bij de wens tot meer biodiversiteit.

Naast vergroening hebben we gewerkt aan duurzame en sociale bedrijvigheid. We steunden de verplaatsing van Aalbers en de verhuizing van Dorcas, en brachten ideeën in voor het inzetten van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Tegelijkertijd blijven we kritisch: we produceren nog altijd te veel afval. Meer kringloop, minder consumptie en hergebruik waar mogelijk zijn essentieel — want niet kopen is altijd nog duurzamer dan recyclen. Wel scheiden we als gemeente al bovengemiddeld goed, en dat is een stevige basis om verder op te bouwen.

5. Klimaataanpak voor (klein)kinderen

De afgelopen jaren hebben we ons, samen met partners in de regio, onvermoeibaar ingezet om de verduurzaming te versnellen. We hebben steeds opnieuw gepleit voor meer ambitie, meer tempo en meer omvang in de klimaataanpak. Maar eerlijk is eerlijk: het valt niet mee. Een politieke meerderheid voelt weinig voor zonnevelden en windmolens, terwijl zon op dak maar moeizaam van de grond komt. Daarnaast worden we geconfronteerd met tegenwerkende landelijke wetgeving en hardnekkige netcongestie. Dit alles maakt dat we op dit onderwerp

somber zijn. Juist daarom blijven wij pleiten voor een grotere gezamenlijke inspanning — in Aalten én in de hele Achterhoek. Het klimaat wacht niet.

Ondertussen zijn we blijven doen wat wél kan. De energietoeslag is in onze gemeente ruimhartig uitgekeerd, zodat huishoudens met een smalle beurs lucht kregen in moeilijke tijden. Boven op de landelijke toeslag hebben we aanvullende maatregelen genomen, en 130 huishoudens hebben gebruik kunnen maken van het Nationaal Energiefonds. Deze steun blijven wij voortzetten. Ook de isolatiesubsidies gaan door, want elke geïsoleerde woning bespaart energie én kosten.

In onder andere Aalten Vooruit en De Band is herhaaldelijk informatie gedeeld over verduurzaming, en via AGEM staat een actieve energiecoach klaar om inwoners te helpen met praktische besparingen. Daarnaast besteden we structureel aandacht aan de negatieve gevolgen van houtrook voor de gezondheid. Helaas heeft dit nog niet geleid tot extra beleid — een teleurstelling die ons alleen maar vastberadener maakt om door te zetten.

Voor ons staat het vast: een serieuze klimaatanpak is geen luxe, maar een noodzaak en ónze verantwoordelijkheid. Voor onze kinderen, en zeker ook voor onze kleinkinderen.

6. Beter, slimmer, betaalbaar wonen

Wonen was, en blijft, één van de grootste uitdagingen voor onze gemeente. De afgelopen jaren hebben we daarom stevig ingezet op voorlichting en bewustwording. Via advertenties, informatieavonden en meedenksessies hebben we laten zien wat de werkelijke oorzaken zijn van de wooncrisis. Want ondanks alle feiten blijft het geloof in neoliberale marktwerking hardnekkig bestaan. Het resultaat is dat er steeds opnieuw woningen worden gebouwd die te duur zijn en niet passen bij de mensen die ze het hardst nodig hebben. Wij hebben daarom onvermoeibaar gepleit voor meer dan 30% sociale woningbouw in elk nieuwbouwplan.

Samen met andere partijen hebben we een concreet voorstel ingediend voor een actiever woonbeleid¹. Dat begint nu zijn vruchten af te werpen. Zo bouwt De Woonplaats weer sociale huurwoningen: 56 woningen in 2024 in het Aaltens Hofje, gevolgd door 11 woningen in 2025 en 16 in 2026. We hebben meegedacht en in het college steun gegeven aan grote nieuwbouwprojecten: Dorcas, Slingeplas en Beggelder. Daarnaast zijn er vele energiesteunmaatregelen uitgevoerd, en is er een witgoedfonds ingesteld om huishoudens te helpen overstappen op energiezuinige apparaten. Het laat zien dat het kan — maar het laat ook zien dat er nog veel meer moet gebeuren.

Het succes van het Aaltense Hofje kent vele vaders, maar wij claimen met trots dat onze voortdurende inzet een sleutelrol heeft gespeeld bij de totstandkoming ervan. Het hofje is inmiddels populair onder ouderen — ook onder degenen die er niet wonen — en laat zien wat er mogelijk is wanneer je echt kiest voor betaalbaar, passend en toekomstbestendig wonen.

¹zie [Betaalbaar wonen mogelijk?](#) Progressieve Partij



7. Voetganger en fiets gaan voor

De afgelopen jaren hebben we gewerkt aan een gemeente waar de voetganger en de fietser écht prioriteit krijgen. Dat begint zichtbaar te worden. Het aantal 30 km-straten is verder uitgebreid en vormt een belangrijke stap richting veiligere en leefbare dorpskernen. De Oosterkerkstraat staat inmiddels op de planning als onderdeel van de toekomstige 30-kilometercentrumring, waardoor het centrum aantrekkelijker en veiliger wordt voor langzaam verkeer.

We hebben daarnaast stevig gepleit voor het gebruik van deelauto's. Onze argumenten vinden steeds meer gehoor, al heeft dit nog niet geleid tot daadwerkelijke implementatie. Toch is dit een beweging die onomkeerbaar is — en wij blijven aandringen op echte stappen. Verder zijn er meer speelplekken gerealiseerd, is een openbaar toilet op proef geplaatst en zijn de fietsvoorzieningen in de centra iets verbeterd. Stuk voor stuk kleine maar belangrijke stappen richting een toegankelijker en vriendelijkere openbare ruimte.

In het mobiliteitsbeleid staat het STOMP-principe centraal: eerst stappen, dan trappen, daarna openbaar vervoer, vervolgens mobiliteitsdiensten zoals deelauto's en pas als laatste de privéauto. Dit denken krijgt steeds meer voet aan de grond en vormt de basis voor toekomstbestendige mobiliteit. Ook het aantal laadpalen is uitgebreid, waardoor elektrisch rijden toegankelijker wordt.

Helaas werden onze voorstellen voor meer kindveiligheid en aanpak van verkeersarmoede niet gesteund door een raadsmeerderheid.

Maar de eerste stappen zijn gezet. Nu is het zaak om vol te houden — en om het uitgangspunt dat de voetganger en fietser voorrang hebben, om te zetten van visie naar dagelijkse praktijk.

8. Mens, economie en natuur in balans!

Zoals beloofd zijn we kritisch gebleven op de uitbreiding van bedrijventerrein 't Broek. Dankzij onze inzet komt er een zorgvuldige risicoanalyse, zodat plannen niet alleen worden beoordeeld op economische waarde, maar ook op effecten voor natuur, leefomgeving en toekomstbestendigheid. Want de economie verandert snel — wat vandaag vanzelfsprekend lijkt, kan over tien jaar totaal anders zijn. Daarom blijven wij benadrukken dat er grenzen zijn aan groei. Niet elke uitbreiding is automatisch verbetering.

In onze visie hoort een gezonde economie hand in hand te gaan met een samenleving waarin iedereen mee kan doen. Daarom zetten we stevig in op de inclusieve arbeidsmarkt en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. We blijven aandacht vragen voor goede woon- en werkomstandigheden voor arbeidsmigranten en voor het creëren van kansen voor mensen met een beperking. We zien dat er vooruitgang is geboekt — maar het kan nog beter.

Binnen ons excursieprogramma hebben we bedrijven bezocht die laten zien dat het wél kan: ondernemen met respect voor mens, natuur én omgeving. Zij vervullen een voorbeeldfunctie en laten zien dat economische groei en maatschappelijke verantwoordelijkheid uitstekend samengaan.

9. Sterkste schouders, zwaarste lasten

Wij hebben ons de afgelopen jaren steeds krachtig uitgesproken tegen de hardnekkige klaagzang dat de gemeentelijke lasten voor inwoners en bedrijven “te hoog” zouden zijn. Het vergroten van de financiële draagkracht van de gemeente is noodzakelijk om goede voorzieningen te kunnen blijven leveren — juist voor wie dat het meest nodig heeft. Bovendien geldt: een stijging van 10% op een lage OZB-grondslag blijft nog altijd een lage OZB (Onroerendezaakbelasting — een gemeentelijke belasting voor eigenaar-bewoners), zeker in vergelijking met landelijke gemiddelden. En terecht dragen de sterkste schouders daarbij de zwaarste lasten.

Tegelijkertijd hebben we het armoedebelief verbeterd en aangepast aan de huidige werkelijkheid. Er zijn landelijk hogere uitkeringen en lonen tot stand gekomen, en wij hebben lokaal gezorgd voor een fatsoenlijk en rechtvaardig kwijtscheldingsbeleid. Zo voorkomen we dat mensen met lage inkomens in de knel komen door gemeentelijke heffingen.

Het verzet tegen eerlijke lastenverdeling komt opvallend vaak van mensen met een hoog inkomen. Een lage belastingdruk klinkt aantrekkelijk, maar lost geen enkel maatschappelijk probleem op en draagt niet bij aan solidariteit. Voor ons staat vast: een sterke gemeenschap vraagt om een eerlijke bijdrage van iedereen — en van wie meer heeft, mag ook meer worden gevraagd.

10. Doe mee, (be)stuur mee!

De afgelopen vier jaar hebben we als Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA onvermoeibaar ingezet op het betrekken van inwoners bij beleid en besluitvorming. Niet alleen in verkiezingstijd. We hebben mensen actief uitgenodigd om mee te doen, mee te denken en mee te praten. Daarbij hebben we een uitgebreid pakket aan voorlichtingsmateriaal ontwikkeld, zodat iedereen over de juiste informatie beschikt om volwaardig mee te kunnen praten. Werkbezoeken, thematische meedenkavonden en tal van bijeenkomsten hebben geleid tot waardevolle inzichten én meer betrokkenheid. Als klap op de vuurpijl organiseerden we ons zomerfietsexcursieprogramma, waarmee we inwoners kennis lieten maken met inspirerende en concrete voorbeeldprojecten in onze gemeente. We breiden dit uit met winterwandeltochten.

We hebben daarnaast de aanzet gegeven tot verbetering van de gemeentelijke “toegang”. Het huidige Voorlichtings- en Adviesteam aan de Hofstraat vormt een belangrijke eerste stap, en wij blijven pleiten voor verdere ontwikkeling tot een volwaardig inwonersplein: een plek waar iedereen terecht kan met vragen, ideeën en hulpverzoeken. Ook in regionaal verband hebben we betekenisvolle resultaten geboekt. Inwoners worden steeds beter betrokken bij sociaal beleid, arbeidsmarktvoorstellen en gezondheidsinitiatieven — precies de terreinen waar participatie het verschil kan maken.

Transparantie en verantwoording stonden voor ons altijd centraal. We legden structureel verantwoording af, deelden verslagen van bijeenkomsten en gaven uitleg over belangrijke ontwikkelingen in ons Progressief Nieuws. Al ruim vijftien jaar verschijnt het iedere week (!), een uniek en waardevol middel om politiek dichterbij mensen te brengen. In december 2025 verscheen de 900ste (!) uitgave.





Hoofdstuk 1 Een passend huis in een fijne buurt

Inleiding

Een thuis is veel meer dan een huis. Waar en hoe we wonen, bepaalt een groot deel van ons geluk. Het is de plek waar we tot rust komen, waar je kunt zingen terwijl niemand je hoort, en waar je met familie en vrienden samen kunt zijn. Bij een thuis hoort ook een fijne omgeving, met voldoende groen, schone lucht, mogelijkheden tot sociaal contact en ontspanning.

Maar dan moet dat huis er wel zijn. Te veel mensen in onze gemeente zijn nu te lang op zoek naar een geschikte plek om te wonen, of het nu gaat om jongeren die uit huis willen vliegen, stellen met een kinderwens of ouderen met een leeg nest. Vooral aan goede, kleinere en betaalbare woningen is een tekort. In Aalten zijn er honderden reacties als er een huurwoning vrijkomt. Vaak sta je als woningzoekende jaren op een wachtlijst.

De markt als oorzaak, niet als oplossing

We moeten goed nadenken over hoe dit nu komt voordat we oplossingen verzinnen. “Bouwen, bouwen, bouwen” blijkt in elk geval niet de oplossing.

Zo komen de woonproblemen niet door het zogenoemde stoplichtmodel van een aantal jaren geleden. Toen werd er heel kritisch gekeken of een nieuwbouwplan wel passend was. En vaak was dat niet het geval: Aalten had — en heeft — geen behoefte aan nog meer grote, dure, vrijstaande woningen. Dus deze plannen gingen volkomen terecht soms niet door.

Ondertussen stegen de koopprijzen van huizen sterk. In tegenstelling tot wat vaak wordt gedacht, wordt die prijsstijging niet veroorzaakt door een tekort aan woningen, maar door stimulering van de vraag. Hypotheekrenteaf trek, startersleningen, een tijdlang de jubelton e.d. stuwen de woningprijzen op. Ook op de woningmarkt wordt de kloof tussen arm en rijk groter.

Door een VVD-minister is het bouwen van huizen aan de markt overgelaten — of duidelijker gezegd: er is alleen gebouwd voor de rijken. Sociale woningbouw stortte nagenoeg in door de verhuurdersheffing². Ook in de bestaande voorraad kreeg ‘de markt’ vrij spel en gingen de prijzen over de kop.

Kortom: de ‘markt’ is niet de oplossing, maar het probleem.

Ons uitgangspunt: wonen is een recht.

Woningen zijn er niet voor de winst van enkelen, maar om in te wonen. Wonen is in onze ogen een grondrecht. In de gemeente Aalten willen wij daarom de regie weer terugnemen. We willen dat onze inwoners goed en betaalbaar kunnen wonen, in mooie en zorgzame buurten.

² De verloren financieringsruimte is naar schatting opgelopen naar 420 miljard. Bron: [Na 11 jaar zijn we nog geen stap dichterbij de oplossing van de woningnood - Follow the Money - Platform voor onderzoeksjournalistiek](#)



Wat moet er veranderen?

Om als gemeente de regie op wonen weer terug te pakken, zetten we in op de volgende vier hoofdpunten/strategieën:

1. Grond is een puur commercieel object geworden. Stijgende grondprijzen zijn een belangrijke oorzaak van onbetaalbaarheid. Wij willen daarom een actief gemeentelijk grondbeleid en invoering van erfpacht³. Waardestijging moet terugvloeien naar de gemeenschap.
2. Wij willen woningcorporaties meer ruimte geven op de woningmarkt. Zij bouwen en beheren zonder winstoogmerk. Winstbejag is een belangrijke oorzaak van te dure woningen. Als De Woonplaats niet wil of kan, dan wellicht een eigen corporatie oprichten of via wooncoöperaties gaan bouwen.
3. De gemeente Aalten bepaalt namens de gemeenschap wat en hoe er gebouwd wordt, niet de belegger of projectontwikkelaar: we willen meer sociale huurwoningen (40%); meer kleinere woningen; meer nieuwe woonvormen; circulaire materialen; een groene, voetgangersvriendelijke omgeving. In een recente enquête van “U Spreekt” geeft 65% van de deelnemers aan dat de prioriteit bij betaalbare huurwoningen moet liggen.
4. De oplossing van het betaalbare-woningtekort ligt niet alleen in nieuwbouw. Ook — of beter: vooral — in de bestaande voorraad liggen kansen die we willen benutten. Woonlasten kunnen naar beneden door de energielasten te verminderen via woningrenovatie. ‘Overruimte’ in bestaande woningen kan benut worden door hospitaverhuur, woningsplitsing etc⁴. Leegstaande winkels, kantoren en boerderijen kunnen omgebouwd worden tot woningen.

Zie ook ons rapport “Betaalbaar wonen mogelijk?” waarin een aantal van deze strategieën nader staat uitgewerkt⁵.

Goede kwaliteit voorop

Een mooie, duurzame en levensloopbestendige woning in een groene en gezonde omgeving, waar je over vijftig jaar nog steeds graag wilt wonen — dát is ons streven. Dat scheelt de gemeenschap geld en bouwmaterialen. Maar nog belangrijker: met goede woningen die lang bestaan, creëren we sterke buurten en gemeenschappen. Mensen voelen zich er thuis, letten een beetje op elkaar en houden zelf de omgeving mooi.

Voor de korte termijn, om snel de ergste nood te ledigen, zijn flexwoningen een goede optie. De demografische prognoses geven immers ook aan dat na 2040 door meer sterfte dan geboortes de woningbehoefte niet langer toeneemt en daarna zelfs daalt⁶. Dat is een trend, niet alleen in Aalten, maar in heel Nederland. De bevolkingstoename tot dan wordt veroorzaakt door

³En/of zo gauw het wettelijk mogelijk is: grondbelasting invoeren. [Belasting op grond is efficiënt, rechtvaardig én uitvoerbaar - ESB](#); Mogelijkheden voor invoering van een planbatenheffing en een grondbelasting ter bevordering van de woningbouw [file](#)

⁴[Zeven varianten voor woningdelen - Platform31 | Kennis en netwerk voor stad en regio](#)

⁵[Betaalbaar wonen mogelijk? - Progressieve Partij](#)

⁶[Achterhoek Monitor - Dashboard](#)



immigratie (expats, asielmigratie, arbeidsmigranten), die deels een andere woonbehoefte hebben.

Mismatch herstellen

De huidige woningvoorraad bestaat vooral uit grotere eengezinswoningen, terwijl de huishoudens juist kleiner worden. De nieuwbouw moet dus gericht zijn om deze mismatch recht te trekken: meer kleine woningen en appartementen dus, ook in hoogbouw. Maar niet in de traditionele vorm van onpersoonlijke flats. In de huidige tijd is eenzaamheid een groeiend probleem. In onze toekomstige woningen en buurten willen we dat sociaal contact gestimuleerd wordt. Hofjes, gemengd wonen, gemeenschappelijke ruimten en groen, veilige omgevingen voor kinderen, rustplekken en ouderen. Auto's de straat uit, voorrang voor fietsers en voetgangers — we bouwen dus aan gemeenschappen.

Aandacht voor aandachtsgroepen

Een dergelijke, sociale ruimtelijke inrichting is ook gunstig voor de huisvesting van aandachtsgroepen binnen de gemeente. Denk aan ouderen, dak- en thuisloze mensen, uitstromers uit intramurale instellingen en sociaal en medisch urgenten, vluchtelingen⁷. Het gaat om flinke aantallen die we een plek in onze gemeente gunnen. De 'harde' huisvesting kan niet zonder de 'zachte' inbedding via een woonzorgvisie en een ondersteuningsstructuur. In het tweede hoofdstuk wordt hier verder op ingegaan. Bouwstenen als omgevingsvisie, woonzorgvisie en regionale verdelingsafspraken m.b.t. maatschappelijke opvang liggen er inmiddels.

Balans landbouw, natuur, industrie en wonen

Om andere belangrijke claims op de schaarse grond te ontzien, bouwen we vooral binnen de bestaande bebouwde kommen. In Aalten levert dat veel mogelijkheden op, denk aan het Dorcas-terrein. Er is voldoende ruimte, met onder andere Singel 1 en 2 erbij. Met 't Beggelder in Dinxperlo en 't Broock in Bredevoort worden deze kernen versterkt.

Kleine kernen worden in principe niet verder uitgebreid. Wel willen we de kansen die vrijkomende agrarische bebouwing ons biedt, met beide handen aangrijpen. Niet om er luxe woonpaleizen in te realiseren, maar om kleine hofjes (of droebels) te maken waar meerdere huishoudens een thuis in het groen kunnen vinden.

Duurzaam

Voor de bouw en het gebruik van woningen (inclusief onderhoud en aanpassingen) zijn veel grondstoffen en energie nodig. We willen niet alleen minder schade, maar toewerken naar een positieve impact op de natuur. Dat wil zeggen: natuurinclusief ontwerpen (ruimte voor insecten, vogels, vleermuizen), klimaatadaptief (wateropvang, voldoende koele plekken), circulaire/biobased bouwmaterialen (dit biedt ook nieuwe kansen voor onze landbouw!).

⁷Zie o.a. "Een thuis voor iedereen" <https://www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/huren-en-wonen/programma-een-thuis-voor-iedereen>, voor Aalten vastgelegd in Ächterhoeks Plan van Aanpak Wonen, Welzijn en Zorg <https://8rhk.nl/wp-content/uploads/2025/04/Presentatie-Regionale-Wonen-Welzijn-en-Zorgvisie-Achterhoek-AR-31.03.25.pdf>



Duurzaam bouwen geldt dus niet alleen voor het huis zelf, maar ook voor de omgeving. Minder parkeerplekken en meer deelauto's, beperkte en waterdoorlatende verharding, klein en groot groen, wadi's. De ruimtelijke inrichting stimuleert lopen en fietsen, waardoor mensen makkelijker persoonlijk contact kunnen maken. We willen "bouwen aan gemeenschappen".

Bestaande bouw is goud waard

De meeste woningen van de toekomst staan er al. Daar moeten we zuinig op zijn en — als het kan — opknappen, vooral energetisch. De energiearmoede in Aalten is best hoog. Daarom gaan wij actief aan de slag om woningen te verbeteren. Iedereen heeft recht op een huis zonder schimmel, tocht, hitte of kou, zonder meteen hogere maandlasten te moeten betalen. Wat ons betreft ondersteunt de gemeente mensen met een laag inkomen, zodat ook zij hun woning snel kunnen isoleren. Dat geldt ook bij een warmtepomp of warmtenet, een energiezuinige wasmachine, een kookplaat in plaats van je gasfornuis, of zonnepanelen op het dak van je huis. Als je het geld niet kunt missen, zorgt de gemeente ervoor dat je wél kunt meedoen — bijvoorbeeld door uitbreiding van het witgoedfonds.

De "Transitievisie Warmte — Stap voor stap naar aardgasvrij" (al uit 2021) wordt zo snel mogelijk uitgewerkt in warmteprogramma's en uitvoeringsplannen, zodat inwoners weten waar ze aan toe zijn en welke opties er zijn voor hun woning, hun straat en hun buurt. Een kritische evaluatie van de bestaande stimuleringsmaatregelen (advies, subsidie en leningen) is nodig om iedereen in staat te stellen goede isolatiemaatregelen te nemen en duurzame warmte- en energieopwekkingssystemen aan te schaffen, zoals een warmtepomp, zonnepanelen of een zonnecollector.

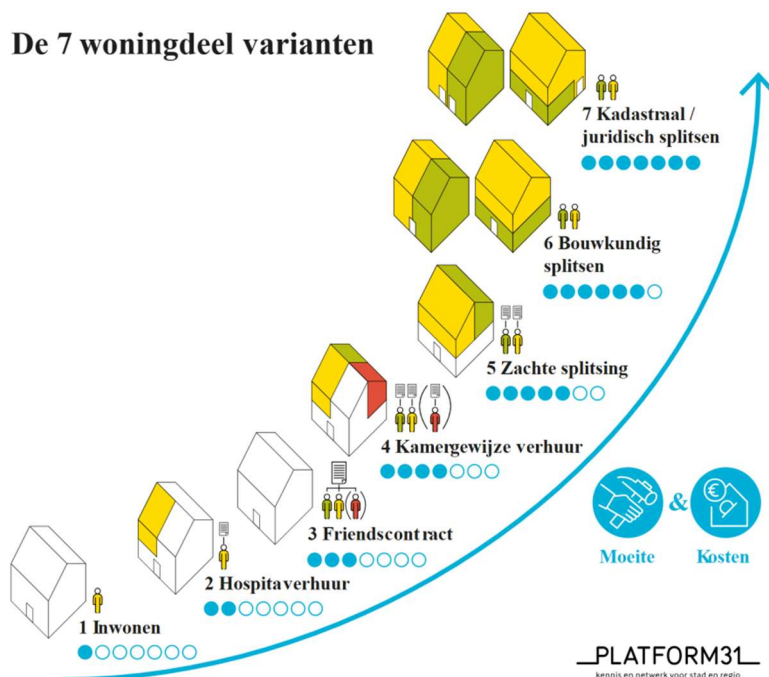
Bestaande bouw beter benutten

We wonen in ons kleine land best ruim. Het gemiddelde woonoppervlak per persoon in Nederland is 53 m², in Aalten is dat zelfs 63 m². Er is uitgerekend dat de overruimte landelijk theoretisch woonruimte voor 3 miljoen mensen kan opleveren.⁸ In de praktijk zal dat aantal veel lager zijn, maar toch liggen hier zeker kansen. Kansen die de Progressieve Partij graag wil benutten. Die overruimte kan op verschillende manieren worden benut, van inwoning en kamerverhuur t/m bouwkundig en kadastraal splitsen.

De gemeente kan al deze varianten stimuleren en belemmeringen weghalen, zoals bijvoorbeeld de huidige strenge parkeernorm bij elke nieuwe woning. Als een parkeerplek niet mogelijk is, kan via een bijdrage aan een parkeerfonds elders een plek worden gerealiseerd. Deelauto's kunnen de druk op de ruimte sterk verminderen, waardoor ook de parkeernorm naar beneden bijgesteld kan worden.

⁸[Het woningtekort dicteert hoeveel huizen erbij moeten komen. Maar hoe groot is het nu echt? - De Correspondent](#)

De 7 woningdeel varianten



Omgevingsvisie: ruimte voor schone lucht, groen en veilige straten

Hierboven kwamen al een aantal zaken voorbij die betrekking hebben op de ruimtelijke inrichting van onze buurten. In de komende periode worden in Aalten de omgevingsvisie, programma's en het omgevingsplan vastgesteld. Wij willen dat hierin de kwaliteit van de leefomgeving stevig en positief wordt vastgelegd: schone lucht, veilige straten (autovrij of -luw, max. 15 km/u in woonstraten, 30 km/u in de rest van de bebouwde kom), voorrang voor voetganger en fietser, veel groot groen voor schaduw en koelte, speel- en rustplekken.

Als we kijken naar de scenario's uit de concept-omgevingsvisie, dan wil Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA niet verder met ongebreideld wens- en groeidenken. Voor ons is het bouwen van gemeenschappen belangrijker dan het toevoegen van grote aantallen woningen. Dat betekent dat we kleiner gaan wonen, hoger gaan bouwen en meer samen gaan wonen en elkaar ondersteunen.





Hoofdstuk 2 We doen het samen: solidariteit!

Inleiding: samen komen we verder

Samenleven met de mensen om ons heen geeft ons zekerheid, voldoening en een gevoel van verbondenheid. Dat begint vlakbij: een schroevendraaier lenen in je buurt, een praatje op de vrijdagmarkt in Dinxperlo, een arm om je heen in het Ambthuis als het tegenzit. Net zo belangrijk zijn dingen als bekende huisartsenpraktijken, zoals bijvoorbeeld De Weef in Aalten en Whemerhof in Dinxperlo. Een fijn buurt- of dorps huis met koffie, zoals Kulturhus Dinxperlo en Lintelo, of activiteiten in De Pol, een interessant cultuurcentrum als De Koppelkerk in Bredevoort en een goede school als Schaersvoorde voor je kinderen. Als je dat gevoel hebt, dan verandert zomaar een straat in jóúw straat, in jouw buurt, in jouw dorp, jouw gemeente Aalten. Dat vertrouwde gevoel is de basis van een fijn bestaan en een mooie toekomst.

De laatste jaren zijn mensen te veel van dit vertrouwde kwijtgeraakt. Hardnekkige schandalen, crises en populistische politiek op landelijke en wereldschaal hebben groepen tegen elkaar opgezet en de verdraagzaamheid sterk op de proef gesteld — vooral door toedoen van de landelijke politiek.

Intussen is de publieke dienstverlening verschaald en lijkt de landelijke overheid steeds minder in staat de hardnekkige problemen op te lossen. Bovendien zitten we gevangen in een economie die draait om meer, meer, meer. Als je daarin niet mee kunt, dan krijg je te horen dat het je eigen schuld is. Willen we dat veranderen, ook in onze gemeente, dan moeten we beginnen met een sterke, zorgzame en sociale gemeente Aalten te zijn en te blijven. Waar we gezamenlijk werken vanuit één principe: iedereen kan meedoen, we zijn solidair met elkaar en kijken naar elkaar om. De afgelopen jaren heeft Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA haar steentje hieraan proberen bij te dragen.

Als mensen vanuit een stevige basis de kans krijgen om actief mee te doen, dan plukken we daar allemaal de vruchten van. Mensen dragen in het dagelijks leven al ontzettend veel bij, bijvoorbeeld door een voetbalteam van AD'69 of FC Dinxperlo te trainen, door te koken bij “Schoef es an” in Lintelo of “De Meddagpot” in IJzerlo, of door mee te doen in de EnergieCoöperatie Bredevoort of buurtvereniging Manschotplein. Kijk vooral eens in de Mooie Toekomst Atlas.³

Wat Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA betreft versterken we die kant van de samenleving. Betrokken bewoners kunnen nog véél meer doen als ze daar de ruimte en ondersteuning voor krijgen. Denk aan een coöperatie om de omgeving te vergroenen, zoals Mooi Achterhoek, kwetsbare buurtbewoners te ondersteunen zoals de zorgcoöperatie Barlo, of een voedseltuin te beginnen met jongeren uit de buurt, zoals het moestuinproject in Bredevoort. Zo voegen we samen brede welvaart toe aan de samenleving.



Volgens het Rijk moeten onze inwoners weerbaar zijn en zich voorbereiden op mogelijke rampen. Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA gelooft in de kracht van onze samenleving. We kunnen wel tegen een stootje. We zijn optimistisch over het vermogen van onze lokale samenleving goed te reageren op externe bedreigingen, zoals langdurige stroomuitval, grootschalige overstromingen of oorlogsdreiging. We willen dat dat vermogen vanuit de gemeente ondersteund wordt.

Een sociale overheid vóór de inwoners

Wij geloven in een stevige basis voor iedereen. Een inkomen waarmee je het einde van de maand haalt, een dokter als je ziek wordt, een goede opleiding voor jou en je kinderen – dat zijn geen extra's maar minimale zekerheden waar iedereen recht op heeft. Net als sporten om fysiek gezond te blijven, cultuur voor de geestelijke gezondheid, reizen voor een betaalbare prijs en een veilige omgeving waar jij je op je gemak voelt.

Goede publieke voorzieningen zijn een harde voorwaarde voor een sterke samenleving. Het moeten de plekken worden waar mensen met een dikke portemonnee en een smalle beurs elkaar weer tegenkomen. Zorg die niet werkt vanuit een ingewikkeld stelsel, maar vanuit de mens en de gemeenschap. Onderwijs waarin ieder kind en elke jongere dezelfde kansen krijgt. En waarmee we de mensen opleiden die de toekomst dichterbij brengen, goede zorg gaan leveren of nieuwe technologie ontwikkelen en in de praktijk realiseren.

Dat de overheid bijdraagt aan een stevige basis door het realiseren van voorzieningen waar inwoners terecht kunnen, is geen vanzelfsprekendheid. Te vaak horen we politici zeggen dat er wel bezuinigd kan worden op de overheid en dat er te veel ambtenaren zijn. Deze politici willen een kleine overheid die zich zo min mogelijk bemoeit met de inwoners. Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA is van mening dat veel meer mensen dan deze politici suggereren op één of meer momenten in hun leven een beroep zullen moeten doen op voorzieningen van de gemeente. Bijvoorbeeld door onvoorziene en/of ingrijpende gebeurtenissen in hun leven. Ook voor inwoners die zich nu prima redden zonder de gemeente, is het fijn om te weten dat zij ondersteuning kunnen krijgen als dat nodig is.

Goede voorzieningen behouden en waar nodig versterken, is belangrijk om passende zorg en ondersteuning voor iedereen te waarborgen. Niet iedereen kent de weg naar deze voorzieningen. Het inwonersplein kan een centrale plek van ontmoeting en doorverwijzing zijn. Figulus Welzijn speelt hierin een centrale rol en moet voldoende toegankelijk zijn. Samenwerking tussen buurthuizen en Figulus Welzijn is van belang. Gemeente en instellingen werken vanuit waardigheid en respect voor de inwoners. Korte lijnen en goede contacten tussen huisartsenpraktijken en welzijn moeten gestimuleerd worden, bijvoorbeeld via doelgerichte bijeenkomsten.

De gemeente overlegt met verschillende beroepsgroepen op het vlak van gezondheid en welzijn over de vraag waar hun behoeften liggen. Inzet van ervaringskennis en een dialoog met de inwoners zijn bouwstenen voor een gedragen welzijnsbeleid.



De gemeente geeft ook voldoende ruimte om sportieve, kunstzinnige en culturele activiteiten te kunnen beoefenen. Als er financiële bezwaren zijn voor inwoners om deel te kunnen nemen aan diverse activiteiten, dient er een vangnet te zijn. Deel kunnen nemen aan sportieve, kunstzinnige en culturele activiteiten heeft een positieve invloed op de gezondheid en het welzijn van de inwoners. Wij willen op zoek gaan naar nieuwe vormen van toegangsondersteuning, zoals een culturele strippenkaart, een kunst-vouchersysteem, collectief vervoer naar theatervoorstellingen en dergelijke.

Hulp als het nodig is

Progressieve Partij/GroenLinks-PvdA wil dat de gemeente er is voor inwoners die het zwaar hebben. Ook in onze gemeente kan een deel van de inwoners niet of nauwelijks rondkomen. Veel mensen zijn in de overlevingsstand geraakt: als je niet zeker weet of je vanavond te eten hebt, dan kun je ook niet vooruitkijken en iets opbouwen. Steeds meer mensen, met name jongeren, raken in de schulden. Vaak kampen zij met stress of andere mentale klachten. En juist de groep die het hardst hulp nodig heeft, wordt nu vaak helemaal niet bereikt met de steun die er wel is. Het gaat al lang niet meer alleen om mensen met een bijstandsuitkering of AOW. Ook het aantal werkende armen stijgt. Volgens CBS is het totaal aantal huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum 1.000 huishoudens en 1.700 personen in de gemeente Aalten.

Daarom kiezen wij voor hulp die dicht bij de mensen staat. Een bekend gezicht tegenover je werkt soms beter dan elke maatregel van papier. En we werken met een Sterk Lokaal Team dat brede kennis heeft: van schulden tot (mentale) zorg, van armoede tot ondermijnende criminaliteit. *(Sterk Lokaal Team is een term uit de Hervormingsagenda Jeugd en geeft aan dat dit team zowel zelf directe, snelle, lichte hulp geeft als gericht doorverwijst. Begin 2026 begint de gemeente Aalten met de opbouw hiervan.)* Problemen spelen vaak tegelijkertijd en door elkaar heen. Het antwoord is een gemeente die mensen vertrouwt, serieus neemt en samen werkt aan oplossingen. Want wat je geeft, krijg je ook van mensen terug. Hulp blijft mensenwerk. Bovendien hebben hulpvragers of familie wel eens te hoge verwachtingen. Er kunnen ook fouten gemaakt worden. Een Sterk Lokaal Team kan hiervan leren.

Iedereen doet mee

Er is -veel werk te doen om onze gemeente nog sterker, socialer en groener te maken. Veel is al goed, sommige dingen moeten beter of anders. Het is bovendien ook hard werken om de goede dingen te behouden. Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA wil daarbij ook de mensen betrekken die nu nog (deels) aan de kant staan. We gaan kijken of de zgn. basisbanen voor een grote groep mensen die wel betaald werk wil doen, maar voor wie nu het reguliere arbeidsproces een te grote afstand heeft, een werkend instrument kan zijn. Nieuwe vormen zoals die basisbanen – bij de gemeente, een maatschappelijke onderneming of een regulier bedrijf – moeten genoeg opleveren om van rond te komen en moeten goed aansluiten op een uitkering of toeslagen. En mogen niet ten koste gaan van inkomens- en werkzekerheid.

Participatie en werk

Doel van re-integratie is onze inwoners met een toereikend inkomen op een passende plek mee te laten doen. Dat doen we o.a. via de Participatiewet, uitgevoerd door Laborijn. De wirwar aan regelingen is voor niemand werkbaar: langere wachttijden, te veel overleg, onduidelijke procedures, onbegrijpelijke uitzonderingen, demotiverend, niet passend. Daarom willen we zoveel mogelijk werken vanuit één ondersteuningswet voor mensen die een steuntje in de rug nodig hebben. Het systeem Sijmpel Switchen (tussen onder andere beschut werk en dagbesteding) is al een mooi voorbeeld. Dit willen we ook uitwerken in de inkomenssfeer.

De doelgroep in de Participatiewet verandert en verkleurt voortdurend. Culturele sensitiviteit is cruciaal, ook in personeelsbeleid. Inburgering en participatie willen we zoveel mogelijk aan elkaar knopen. Nieuwe doelgroepen moeten vraaggericht (Hoofdzaak Werk voor mensen met een psychische belasting; Statushouders aan het werk; Asielzoekers versneld aan het werk) bediend worden. Bij de nieuwe Wet van School naar Duurzaam Werk en de totstandkoming van het Regionaal Werkcentrum, beiden per 1 januari 2026, willen we zo weinig mogelijk bureaucratie, maar wel experimenten met individuele advisering en publieksvoorlichting op afstand vanuit de regionale vestiging. Ook werkgevers moeten de weg weten te vinden voor (bij)scholing, leven lang ontwikkelen, personeelsvoorziening en onbenut talent.

De re-integratiebudgetten staan onder druk. We willen een discussie over de bijdrage van gemeenten (uit het gemeentefonds) aan Laborijn voor re-integratie. We willen ook een discussie over de bedoeling van de BUIG-budgetten (BUIG: Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten — het budget dat gemeenten krijgen van het Rijk om de (bijstands)uitkeringen te betalen. Voor de gemeente Aalten plusminus € 5 miljoen). Overschotten dienen volgens de bedoeling van de wet in principe ingezet te worden ten behoeve van re-integratie.

Vrijwillige inzet

Vrijwillige inzet van onze inwoners is onmisbaar voor een gezonde, veilige en weerbare samenleving. Ongeveer 30% van onze inwoners is als vrijwilliger actief. Er is een dalende trend zichtbaar; die willen we keren. We nemen als uitgangspunt de beleidsnota “Iedereen is een naaber” uit december 2024. Daarbij vinden we eigen ruimte, eigen ontwikkeling, eigen ervaring en eigen initiatief belangrijk, van en voor vrijwilligers. Vrijwilligers geven mede vorm aan de inclusieve samenleving. Dat verdient waardering. Letterlijk. We willen doorgaan met vereenvoudiging van subsidie(regels) en verantwoording. We willen een gezonde balans tussen veiligheidseisen en milieu, betrokkenheid en administratieve lasten. Een goed toegerust vrijwilligersservicepunt met nauwe en directe banden met het Vraag en Advies Team (VAT) is noodzakelijk. Belangrijk daarbij is dat vrijwilligers (onbedoeld) geen betaald werk verdringen.

Gebruik de ervaring van de ander

Het gebruikmaken van ervaringskennis en de inzet van ervaringsdeskundigheid zijn van groot belang voor een overheid die bestuurlijk wil vernieuwen. Door het benutten ervan gaan ook de meer kwetsbare groepen zich betrokken voelen bij de processen van de overheid, met een meer inclusieve democratie als gevolg. Daarnaast is de inbreng van die ervaringskennis, en daarmee

de samenwerking met inwoners, de sleutel naar effectiever beleid en effectievere dienstverlening, waarbij de menselijke maat het uitgangspunt is.

Tegelijkertijd wordt de waarde van ervaringskennis alleen gerealiseerd als je als beleidsmaker en bestuurder ook daadwerkelijk de ervaringen en ervaringskennis van inwoners benut. Hierin kan de samenwerking met ervaringsdeskundigen een belangrijke rol spelen. De ervaringsdeskundige ondersteunt bij het luisteren naar de burger, geeft duiding en betekenis aan het verhaal van die burger en werkt mee aan een betere aansluiting van beleid bij de ervaringen van de inwoners. Want luisteren en betrokken zijn is één ding, maar samen beleid beter maken en passende oplossingen vinden gaat verder en vraagt om oprechte samenwerking tussen overheid en burger.

Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA wil daarom blijvend een belangrijke plek inruimen voor ervaringsdeskundigen. Zij hebben bewezen van grote waarde te zijn. Wij willen dat ervaringsdeskundigen gewaardeerd en beloond worden voor hun kennis en inzet, vergelijkbaar met reguliere adviesorganen als de sociale raad, welstandscommissie en dergelijke.

We gaan door met de inzet van ervaringsdeskundigheid. Het advies “Van Armlastig naar Armslag” wordt geëvalueerd en in overleg verder doorgevoerd. We vragen de voorstellen/adviezen van de landelijke Armoedealliantie³ te beoordelen en te adviseren over de toepassing daarvan.



Optreden Awn Maarof (asielzoeker uit Syrië)

Nieuwkomers

Onder nieuwkomers verstaan wij: mensen afkomstig uit een ander land of andere cultuur die hier als gezinsmigrant of statushouder komen wonen, of tijdelijk verblijven als ontheemde (Oekraïners), arbeidsmigrant, expat of student. Nieuwkomers die hier komen wonen moeten inburgeren. Voor tijdelijk verblijf, zoals vakantie, geldt die verplichting niet.

Evenzo goed zijn nieuwkomers de mensen die elders vanuit Nederland hierheen verhuizen, om welke reden dan ook. Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA staat positief ten opzichte van de komst van nieuwkomers naar onze gemeente. Met de krappe woningmarkt neigen steeds meer partijen naar “eigen volk eerst”. Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA gaat niet mee in dat frame. Wonen is een grondrecht en vrije keuze voor welke vestigingsplaats ook. De nieuwkomers brengen ervaring, kennis, diversiteit en nieuwe of andere talenten mee. Al deze mensen kunnen bovendien nodig zijn op onze steeds krappere wordende arbeidsmarkt als gevolg van de zogenoemde dubbele vergrijzing.

Voor alle groepen geldt dat wij als “autochtone” inwoners de taak hebben hen wegwijs te maken in onze gemeenschap. Voor sommigen is dat een officieel inburgeringstraject. Voor anderen een welkomsttas en een uitnodiging voor een buurtfeest, met daaraan voorafgaand een praatje op straat.

Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA stelt voor lokaal beleid voor werk, inburgering en begeleiding te verbinden, zodat nieuwkomers sneller zelfstandig kunnen meedoen en hun talent kunnen inzetten voor de gemeente. Denk hierbij aan onze projecten voor “oudkomers”, Oekraïners, statushouders en asielzoekers, gericht op meedoen en werk. We willen graag dat participatie van nieuwkomers een structureel onderdeel van ons arbeidsmarktbeleid wordt. Daarmee benutten we het aanwezige talent in de regio en dragen we bij aan duurzame oplossingen voor personeelstekorten.

Opvang van vluchtelingen

We nemen verantwoordelijkheid voor opvang van mensen op de vlucht. Onze inzet: fatsoenlijke huisvesting, snelle toegang tot werk en integratie, en samenwerking met lokale organisaties. Er ligt een plan voor opvang van maximaal 300 mensen voor een periode van 10 jaar. Dit is volgens ons een goed plan, waarmee we niet alleen voldoen aan de verplichting van de Spreidingswet, maar ook 40 nieuwe betaalbare woningen kunnen realiseren na 10 jaar. Hoewel wij van mening zijn dat de opvang van vluchtelingen primair een taak is van de landelijke overheid en de gemeente enkel moet zorgen voor locaties voor opvang, willen wij wel als gemeente bijdragen bij het organiseren van hulp en ondersteuning, activiteiten, werkgelegenheid en integratie.

De gemeente draagt al zorg voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Hiermee zijn goede ervaringen en wij gaan hiermee door zo lang als dat nodig zal zijn. Wij vinden de huidige opvang qua oppervlak, ligging en aantallen sober en doelmatig. We zetten in op het volledig zelfstandig laten voorzien in hun levensonderhoud en voorzieningen, zoals we dat voor al onze inwoners doen. Anders dan bij inwoners met een verblijfstitel voor onbepaalde tijd gaan we met deze groep ook in gesprek over eventuele terugkeer als de omstandigheden dat toelaten of vereisen. Dit geldt voor de Oekraïense vluchtelingen en voor de arbeidsmigranten.



Betaalbaar leven

Uitgangspunt voor een fijn en gelukkig leven zijn basisbehoeften als wonen, gezondheid, sociale contacten, vrijheid en zekerheid over werk, inkomen en kosten van levensonderhoud. Dat is voor grote groepen in Nederland — dus ook in de gemeente Aalten — niet weggelegd. Dat is geen natuurverschijnsel of kwestie van “eigen schuld, dikke bult”, maar van neoliberal beleid dat de inkomens- en vooral vermogensverschillen vergroot. De boodschappen en de vaste lasten worden steeds duurder en hoger. De betaalbaarheid van het leven verdient aandacht, ook op lokaal niveau. Juist voor de mensen die moeite hebben de eindjes aan elkaar te knopen. Daarbij is voor Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA een helder uitgangspunt dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. We proberen de kosten van levensonderhoud door gemeentelijk beleid voor de huishoudens met de laagste inkomens en vermogens niet nog extra te verhogen, zeker niet bij verplichte of niet-beïnvloedbare heffingen en tarieven. We willen een ruim kwijtscheldingsbeleid, ook voor (kleine) ondernemers. Daarentegen mogen mensen die het lijden kunnen, best wat meer bijdragen aan onze voorzieningen.

Geen armoede

Soms is het inkomen ontoereikend. Structureel of als gevolg van zogenoemde life-events: ontslag, scheiding, overlijden van naasten. Na het stroomlijnen en moderniseren van ons gemeentelijk armoedebelaid in de jaren 2024–2025 willen we verder kijken naar maatwerktrajecten en meer de nadruk leggen op investeren in energiekostenbesparende maatregelen. We bekijken de maatregelen op impact. Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA is voorstander van het optrekken van de norm voor hulp naar 130% van het sociaal minimum. We willen dat de nieuwe regels in de Participatiewet-in-Balans ruim en vooral volgens de bedoeling uitgelegd worden (boodschappen, bejegening, voordeurdelersregeling).

Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA wil in de komende periode nader onderzoeken of een aantal interessante regelingen die de positie van mensen met een niet-toereikend inkomen verbeteren, ingevoerd kan worden. Enkele voorbeelden: “Bouwdepot” voor kwetsbare jongeren; “Kansfonds”: extra direct geld voor gezinnen met schoolgaande kinderen voor een afgebakende periode; Collectief Kapitaal: extra geld voor huishoudens met een onstabiel inkomen, gefinancierd met geefgeld (geld gegeven door rijke medeburgers en bedrijven); burgerbudget voor structureel vrijwilligerswerk. We willen:

- De Meedoenregelingen meer op elkaar afstemmen, combineren, verruimen en verhogen. Toegang vereenvoudigen via www.devoorzieningenwijzer.nl.
- Onderzoek naar een woonlastenfonds voor huurders die niet de volledige huurtoeslag kunnen claimen. Behoud van de collectieve ziektekostenverzekering en de tegemoetkoming in kosten voor langdurig zieken (hierbij het plan van Menzis betrekken om het eigen risico hierin te dekken).
- Aansluiten bij landelijke acties (onder andere op scholen en in buurtcentra) tegen menstruatiearmoede.

Schuldenpreventie

Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA vindt schuldenpreventie van belang. Denk aan voorlichting op scholen over schulden, maar bijvoorbeeld ook aan afspraken met energiebedrijven en andere instanties voor signalering van klanten met een betaalachterstand. In zo’n geval moet de gemeente contact opnemen en de inwoner de weg wijzen. Die capaciteit moet dan wel op orde



gebracht worden. Zo maken we proactief handelen mogelijk. En we kunnen een norm stellen (bijvoorbeeld met 50% van de meldingen wordt direct contact opgenomen).

Het aantal jongeren met schulden groeit snel. Veel jongeren lopen het risico te maken te krijgen met ernstige betalingsproblemen. Wij bepleiten een speciale schuldenaanpak voor jongeren. Jongeren moeten zo snel mogelijk schuldevrij zijn en een nieuwe kans krijgen. Daarvoor willen we onconventionele middelen gebruiken als dat nodig is. Voorbeelden hiervan zijn projecten genaamd “Bouwdepot”, “Nooit meer skeer”, “Geldstress”.

Het Bouwdepot biedt jongeren in kwetsbare posities een jaar lang maandelijkse financiële steun om aan hun toekomst te werken, zie www.hetbouwdepot.nl.)

Het doel van het project “Nooit meer skeer” is inzicht krijgen in hoe lessen over het omgaan met geld en de inzet van jongerenwerkers op scholen kunnen bijdragen aan het tegengaan van financiële problemen bij mbo-studenten.

Volgens CBS kampt 20–26% van de jongeren met schulden. Ze weten vaak niet waar ze terecht kunnen. Daarom is samen met Geldfit de campagne “Geldstress” ontwikkeld. Deze richt zich op jongeren (18–27) met beginnende geldproblemen en wil hen bewegen hulp te zoeken via de website van Geldfit.

We willen kleine ondernemers en zzp’ers blijven voorlichten over schuldhelpverlening (gericht op herstel en doorstart), zonder direct de onderneming te beëindigen. Daarvoor hebben we het Ondernemerssteunpunt, gekoppeld aan Laborijn. Dat biedt mogelijkheden voor een doorstart, zowel als zzp’er als in loondienst. Als kwetsbare inwoners zorg nodig hebben, moeten we voorkomen dat zij in de problemen komen. We kunnen dan bijvoorbeeld het eigen risico dekken.

Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA denkt dat er meer middelen zijn om “grip op je uitgaven” te krijgen en te houden — veel daarvan liggen buiten de invloed van de gemeente. Toch zijn er grote zorgen over kopen op afbetaling, zoals via diensten als Klarna en Ayden. Wij willen ons aansluiten bij voorlichtingsacties e.d. om deze diensten tegen te gaan. Een andere maatregel waar de gemeente wellicht al een begin mee zou kunnen maken, is het instellen van één betaaldatum voor zowel inkomsten als uitgaven.

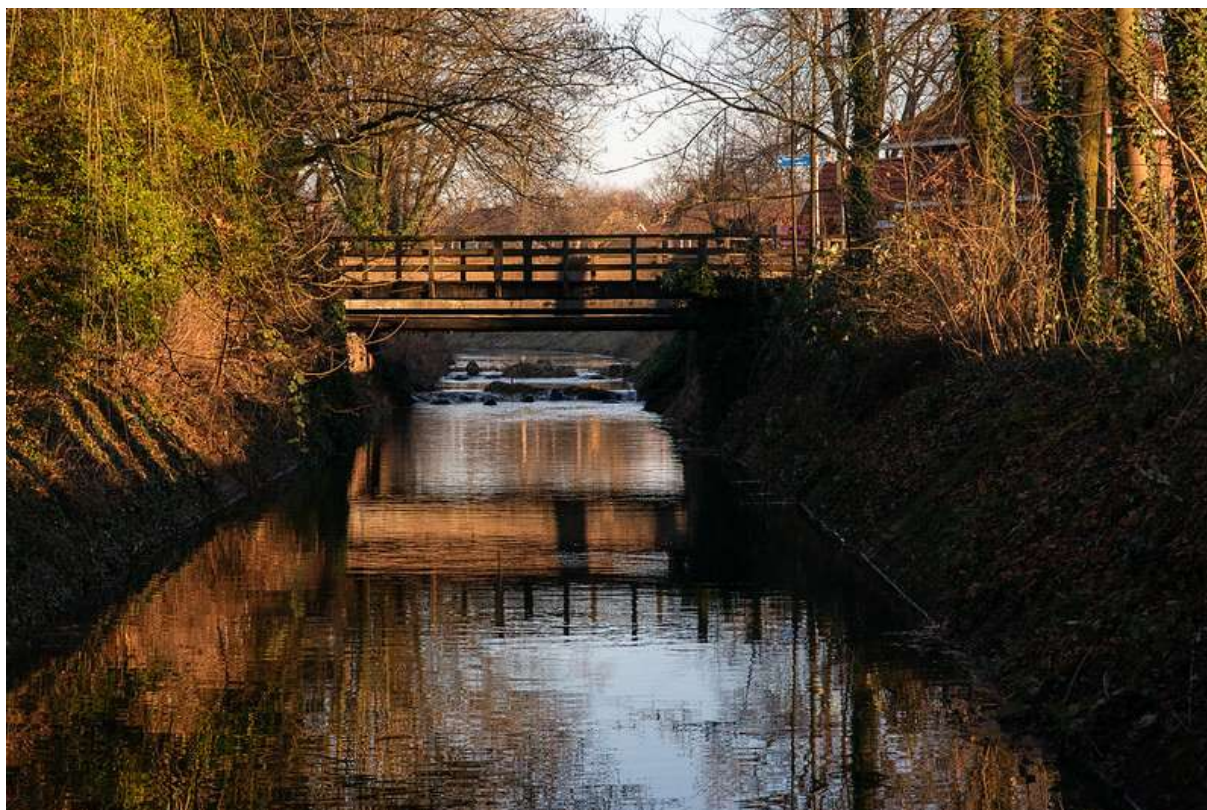
Gezond zijn en blijven

Preventie en gezonde leefomgeving

Voorkomen is beter dan genezen. Door middel van een gezonde leefomgeving, goede informatievoorziening en vroege signalering helpen we mensen langer gezond te blijven. De nadruk gaat van ziekte en behandeling naar gezondheid en gedrag. In diverse projecten worden lichte klachten aangepakt voordat ze erger worden. Zo blijven ook de zorgkosten lager. Nu het kabinet op preventie bezuinigt (bijvoorbeeld op de aanpak van overgewicht) is de inzet van de gemeente extra belangrijk.

Regionale samenwerking en aandacht voor positieve gezondheid

Gemeente Aalten levert een enorme inzet in het regionale gezondheidsbeleid (Integraal Zorgakkoord), ASWA (Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord), de GGD enzovoort. Er is echter te veel aandacht voor structuren en governance en te weinig voor daadwerkelijke verandering richting positieve gezondheid. De rol van gemeenten en het sociaal domein moet echt meer aandacht krijgen. Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA wil dat de inzet van de Achterhoekse gemeenten gelijkelijk verdeeld wordt.



Meer personeel in zorg en welzijn: kansen dichtbij

We zien kansen om het enorme tekort aan zorg- en welzijnspersoneel aan te pakken met mensen dichtbij. Denk aan inwoners in de bijstand of met een andere uitkering, statushouders of Oekraïense vluchtelingen, senioren die willen en kunnen bijdragen. Met de juiste opleiding, begeleiding en mogelijkheden om functies te combineren of juist te splitsen kunnen zij vaak in de zorg of het sociaal domein aan de slag. Er zijn al mooie voorbeelden op regionaal niveau die we blijvend ook voor Aaltense deelnemers willen ondersteunen: Kleurrijke Zorg, zij-instroom zorgmedewerkers.

Terugdringen van marktwerking in de zorg

Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA ziet de doorgeschoten marktwerking als oorzaak van veel problemen in de zorg. Wij pleiten ervoor om als gezamenlijke Achterhoekse gemeenten zoveel mogelijk maatregelen te nemen om de marktwerking terug te dringen. Dat betekent een einde



aan het aanbestedingscircuit bij de zorginkoop. We zien erop toe dat zorggeld ook echt naar de zorg gaat en niet naar private equity of andere ‘zorgcowboys’. Daarom versterken we waar nodig de afdeling Toezicht en Handhaving bij het SDA (Sociaal Domein Achterhoek), onder andere door samen te werken met de zorgkantoren (ten aanzien van zorg in de Wet langdurige zorg en de Zorgverzekeringswet).

Beter passende zorg en begeleiding

Verschillende soorten zorg en ondersteuning horen goed op elkaar aan te sluiten en op de zorgvraag van de patiënt. Mensen mogen niet meer verdwaald raken in het ingewikkelde zorgstelsel. Daarom willen we waar mogelijk barrières tussen verschillende regelingen weghalen en streven we naar de inzet van één casemanager per cliënt of gezin.

Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA gaat niet mee in het denken dat iedereen alles op eigen kracht kan en dat langer thuis wonen in alle gevallen het beste is. We willen een zorgzame samenleving waarin zelfredzaamheid gestimuleerd wordt, maar niet wordt volgehouden tegen beter weten in. Er zijn grenzen aan zelfredzaamheid, maar inwoners hebben vaak ook torenhoge verwachtingen van de overheid die niet waargemaakt kunnen worden. (Zie ook het SCP-rapport *“Tien jaar decentralisaties: andere koers nodig voor zorg en ondersteuning”*.)

Geestelijke gezondheidszorg dichtbij

Samen met woningcorporaties willen we kleinschalige geestelijke gezondheidszorg in de wijk organiseren. Problemen met verward gedrag kunnen we voorkomen als laagdrempelige zorg vlakbij is. Denk aan een ‘psycholance’ die klaarstaat als de nood hoog is, of aan verkennende gesprekken en inlooppunten. Zo kunnen bewoners met psychische klachten en hun burens veilig in hun huis blijven wonen. We willen hierin niet-vrijblijvend samenwerken (van elkaar leren, eerlijke verdeling) met de 8 Achterhoekse gemeenten in het concrete IZA-project “Mentaal Gezond”.

Samen zorgen voor elkaar in de eigen gemeenschap

Inwoners kunnen en willen veel doen om mensen in hun eigen omgeving te helpen. We stimuleren lokale initiatieven om kwetsbare bewoners — van mensen met een beperking of chronische ziekte tot jongeren met psychische klachten — te ondersteunen in hun eigen gemeenschap. Niet over hen, zonder hen. Voorbeelden zijn het Maatjesproject Bredevoort, vrijwilligerswerk bij Estinea en de Electrokar van Stichting Marga Klompé.

Het beleven van kunst en cultuur en het kunnen sporten op diverse manieren voorkomen gezondheidsproblemen of laten deze minder ernstig zijn. Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA wil hierop blijven focussen bij het maken van beleid op het gebied van kunst en cultuur en sportbeoefening.

Mantelzorgers

We willen mantelzorgers, met name jonge mantelzorgers die vaak niet weten dat zij mantelzorg leveren, nog beter ondersteunen. Bijvoorbeeld door middel van lotgenotencontact en respijtzorg.

De mantelzorgondersteuning is de laatste jaren in Aalten sterk verbeterd en ingebed in het netwerk van welzijns- en ondersteuningsinstellingen. Op dit moment verricht 16,3 % van de volwassenen, 23% van de jongvolwassenen en 19 % van de jongeren mantelzorg taken. Dat is fors. Verwachting is dat dat percentage stijgt. En dat de mantelzorg intensiever wordt. Daarop moeten we inspelen met nieuwe vormen van o.m. respijtzorg, steun aan werkende mantelzorgers, lotgenotengroepen, ervaringsdeskundigheid. We vragen nadrukkelijk waar de mantelzorgers zelf behoefte aan hebben. Waardering houden we in het pakket.

Jeugd en jongeren

De meeste jonge kinderen groeien veilig op in onze gemeente. In sommige situaties zijn er zorgen. Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA ziet de noodzaak van brede jeugdgezondheidszorg, sterke lokale teams, samenwerking met huisartsen, waar mogelijk vroegsignalering en vooral versterking van de pedagogische basis (gezinssysteem, buurt, verenigingen, scholen enz.).

Met de meeste jeugdigen en jongeren gaat het goed. Toch is waakzaamheid op z'n plaats. De doorgeschooten prestatiedruk, sociale media en het op de loer liggende middelengebruik zorgen ervoor dat we soms het contact met jongeren en jongvolwassenen dreigen te verliezen. Daarom is preventie via school, de GGD en sociaal werk Figulus heel belangrijk.

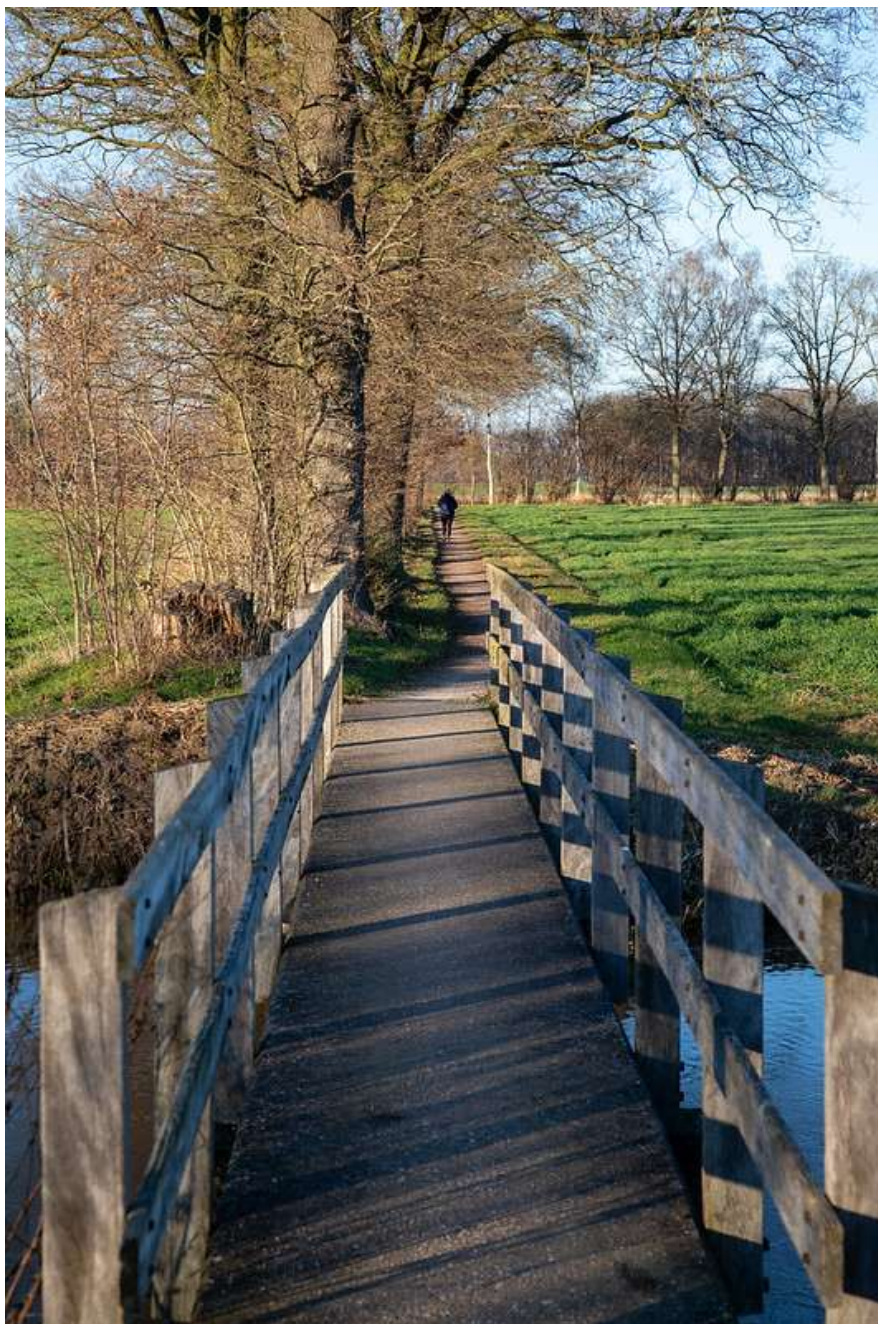
Geïndiceerde jeugdhulp organiseren we op het niveau van de regio Achterhoek; zwaardere zorg volgens de Hervormingsagenda Jeugd op interregionaal niveau. Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA wil dat we alles op alles zetten met zichtbare initiatieven om de problemen in de jeugdzorg te lijf te gaan. Dat doen we in partnerschap met aanbieders via regionale inkoop, ontwikkelagenda's, impactmeting en contract- en leveranciersmanagement. We zitten bovenop het voorkomen en aanpakken van fraude.

Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA wil zo mogelijk kleinschalige jeugdzorg, dicht bij huis. Dat betekent zowel een woonvoorziening voor kinderen die tijdelijk niet thuis kunnen wonen, als thuiszorg en jeugdhulp voor gezinnen in de buurt. We noemen dat een dekkend zorglandschap.

We moeten voorkomen dat kinderen in de jeugdhulp tussen wal en schip vallen wanneer ze 18 jaar worden. Dat kan door jeugdhulp beter te verbinden met de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA wil graag dat de aandacht voor kinderen en jongeren met een licht verstandelijke beperking verbetert, binnen de jeugdhulp, maar ook in het onderwijs en bij werkgevers. Deze groep wordt vaak niet herkend, waardoor jongeren geen hulp krijgen en niet goed kunnen meedoen in de samenleving.

We willen dat de ondersteuningsmogelijkheden via het inwonersplein veel meer bekend worden gemaakt. We willen streven naar meer cliëntondersteuning via MEE.



Maatschappelijke Ondersteuning

Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA wil grote stappen zetten in de “toegang” tot informatie en ondersteuning. Een goed vindbaar inwonersplein (fysiek en digitaal) is daarbij erg nodig. Daar worden diensten in ondergebracht, zoals informatie, aanmelding voor hulp en ondersteuning (Wmo en jeugdhulp), het regionaal werkcentrum voor werk, maar vooral ook niet-geïndiceerde hulp zoals maatschappelijk werk, buurtbemiddeling, Humanitas en de formulierenbrigade.

Wmo-begeleiding organiseren we op het niveau van de regio Achterhoek. We hebben daarbij oog voor een dekkend zorglandschap, partnerschap en innovatie. We rekenen erop dat aanbieders



werken volgens de nieuwste inzichten. We vragen hen tijdig op- en af te schalen. Afschaling kan worden opgevangen door lokale algemene voorzieningen goed in te richten.

We blijven hulpmiddelen verstrekken in eigen beheer en koppelen de service aan een contactmoment met onze inwoners. We bekijken nieuwe en aangepaste vormen van huishoudelijke ondersteuning (eigen beheer, reablement, eigen bijdrage – vooruitlopend op wetgeving). We willen uiteindelijk dat huishoudelijke hulp vanuit de gemeente, met als doelstelling een schoon huis, ter beschikking blijft van mensen die dat niet zelf kunnen.

We willen het netwerk uitbreiden van inlooppunten, sociale cafés, herstellplekken, verkennende gesprekken en “Welzijn op Recept” tot een herkenbaar en voldoende niveau, zodat (ook) mensen met een psychische belasting voldoende lucht krijgen in algemene voorzieningen. Zo kan een algemene voorziening bijvoorbeeld tijdelijk worden ingericht voor een kwetsbare groep (bijv. licht dementerende migranten) om de drempel te verlagen.

Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA wil graag voor bepaalde doelgroepen een meerjarige indicatie binnen de Wmo. Zo krijgen onder anderen mensen met een chronische ziekte of een aandoening in het autistisch spectrum meer zekerheid. We zetten in op betere samenwerking voor deze vormen van ondersteuning met het zorgkantoor (verantwoordelijk voor de Zorgverzekeringswet en de Wet langdurige zorg). We willen graag een eenmalige gegevensuitvraag.

We willen graag dat de toegankelijkheid van gemeentelijke gebouwen, voorzieningen en (digitale) informatie nog meer wordt aangepast aan de behoeften van mensen met een beperking. Mensen met een beperking moeten volledig kunnen meedoen in de samenleving, maar hier is nog een grote slag te maken. We willen ons inzetten voor een sterkere positie voor ervaringsdeskundigen.

Het aantal mensen met dementie neemt toe. Wij hebben de ambitie om een dementievriendelijke gemeente te blijven, met dagbesteding voor mensen met dementie en een publieke ruimte die goed op hen is ingericht. Voorlichting en samenwerking met bijvoorbeeld de Alzheimerstichting zijn daarbij van belang.

Leren

Gelijke kansen in het onderwijs staan voor Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA centraal. De wijk waarin je woont, je achtergrond of wie je ouders zijn, mogen nooit bepalend zijn voor wie jij later wordt. Daarom moet de gemeente veel verder kijken dan schoolgebouwen. Wij willen dat de gemeente vol inzet op het verbeteren van het onderwijs voor al onze kinderen.

In de gemeente Aalten is het doel dat onderwijs voor iedereen toegankelijk is. Alle kinderen die hier geboren worden of opgroeien, krijgen gelijke kansen op verzorging en educatie. Dit omvat kinderopvang voor kinderen van 0 tot 4 jaar, scholing en buitenschoolse opvang voor jongeren van 4 tot 12 jaar, en de mogelijkheid om na het voortgezet onderwijs elders vervolgonderwijs te volgen. De gemeente streeft ernaar deze voorzieningen aan te bieden met aandacht voor diversiteit in aanbod en passend binnen de lokale context. Hierbij worden verschillende didactische en methodische benaderingen binnen het onderwijs overwogen.



Het samen naar school gaan vanuit verschillende geloofsovertuigingen wordt gestimuleerd. Het opvoeden vanuit een specifieke geloofsovertuiging wordt aanbevolen vanuit de privésituatie. Kerken, moskeeën en levensbeschouwelijke instellingen kunnen ouders of verzorgers hierin ondersteunen.

Het aanbod van de scholen dient te worden gegeven vanuit de verschillende leergebieden zoals vastgelegd door de rijksoverheid. Alle aangegeven leergebieden dienen uitgevoerd te worden.

Basisonderwijs

Basisonderwijs is binnen de gemeente gewaarborgd. Buitenschools dienen sport-, kunst- en cultuureducatie voldoende aanwezig te zijn om kinderen de kans te geven zich verder te ontwikkelen.

Het vóór de basisschool beginnen met voor- en vroegschoolse educatie is voor Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA onderdeel van de opvoeding. Elk kind van 2 tot 6 jaar krijgt toegang tot extra taalonderwijs en ontwikkelingsactiviteiten. Ook kan elk kind tussen 2 en 4 jaar ten minste twaalf uur per week naar de peuterspeelzaal.

Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA zet in op brugfunctionarissen op de basisschool (Ondersteuningsteam). Zij kunnen ouders, school en andere voorzieningen beter met elkaar verbinden om er bijvoorbeeld voor te zorgen dat gezinnen op tijd taal- of opvoedondersteuning krijgen.

Voortgezet onderwijs

De Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA wil zorgen voor ondersteuning voor jongeren die hun opleiding verlaten zonder startkwalificatie. Het werken aan extra onderwijsondersteuning voor scholieren die dat nodig hebben, heeft prioriteit. Denk aan laagdrempelige huiswerkbegeleiding, een gratis computer of ondersteuning bij het uitoefenen van activiteiten op het gebied van kunst, cultuur en sport. Financiering is mogelijk uit regionale en landelijke fondsen, zoals ZEG-Achterhoek. Bij minder leerlingen kan samenwerking met Winterswijk worden overwogen.

De afdeling leerplicht zal zich vooral op ondersteuning dienen te richten zodra leerlingen lijken af te haken, zodat handhaving minder prominent hoeft te zijn. Uit cijfers blijkt dat de zgn. onderadvisering in heel de Achterhoek vaker voorkomt dan in de rest van Nederland. Wij willen dat het gesprek hierover gevoerd wordt op school, thuis en in de pedagogische basis.

Werkgevers worden gestimuleerd om aandacht te besteden aan laaggeletterdheid. Zo kunnen zij medewerkers van de gemeente helpen om dit te herkennen en te signaleren. We zorgen voor laagdrempelige ondersteuning en taalscholing die makkelijk vindbaar zijn voor de mensen.

Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA wil investeren in nieuwkomersonderwijs en het opzetten van nieuwkomersklassen (ISK: Internationale Schakelklas). Dit zorgt voor een goede start en vergroot de kansen voor kinderen die het Nederlands nog niet volledig machtig zijn. Zij krijgen hier intensief taalonderwijs voordat ze naar de basisschool of middelbare school gaan. Juist sport, spel, kunst en cultuur kunnen kinderen helpen sneller aansluiting te vinden bij de sociale basis. Daarom willen wij graag dat er met een totaalblik gekeken wordt naar voorzieningen die kansen vergroten.



Het gebruiken van taal die iedereen kan begrijpen is een must. Als je toch uitleg nodig hebt, kun je gewoon langskomen bij een balie van de gemeente.

Bibliotheek

Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA zal de activiteiten van de bibliotheek De Achterhoekse Poort ondersteunen, omdat zij een belangrijke rol speelt in de leesbevordering en ook zorgt voor kunstzinnige en culturele ondersteuning binnen het basisonderwijs. Het uitbreiden hiervan naar het voortgezet onderwijs is wenselijk. De bibliotheek is tevens een fijne ontmoetingsplek voor iedereen en een informatiebron, ook voor officiële overheidsinformatie.

Bewegen en sporten

Sportverenigingen zijn dé plek om elkaar te ontmoeten en een praatje te maken. Een goede sportclub brengt een heel dorp of een hele buurt bij elkaar. Daarom zorgt de gemeente voor goede, duurzame accommodaties, zoveel mogelijk gecombineerd (zie bijv. FC Dinxperlo, DIOS Dinxperlo). Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA ziet nadelen aan de doorgevoerde privatisering. Wij zien een omni-vereniging (met hulp van talentverbinders en/of de Aaltense Sport Federatie) nog steeds als een mooie vorm, met minimaal een professioneel ondersteuningsbureau.

Iedereen kan meedoen

Er bestaan nog steeds blokkades voor kinderen uit kwetsbare gezinnen om bij een sportvereniging te gaan. Geldgebrek mag nooit een argument zijn om niet te sporten. Ook volwassenen en ouderen die willen sporten, bieden we gericht aanbod. We willen het liefst afspraken maken tussen hulpverleners, coaches en verenigingen voor directe financiering. We vragen verenigingen signalen van armoede en onveiligheid door te geven via vertrouwenspersonen. Verenigingen zijn deel van de sociale basis. We staan achter het maximaal gebruik van talentverbinders en beweegmakelaars om zo veel mogelijk mensen in beweging te krijgen.

In het sportbeleid focussen we specifiek op kinderen en jongeren. Te veel kinderen stoppen rond 12 jaar met bewegen. Vaak gaan ze dan ongezonder eten en veel naar hun scherm kijken. Wij dagen ze uit om te bewegen en nieuwe sporten te leren kennen. Activiteiten als de Naobercompetities en de Sport- en Spelcarroussel van Figulus passen hier mooi bij.

We ondersteunen sportinitiatieven voor mensen met een beperking, in de eerste plaats voor kinderen. Ook ondersteunen we clubs om hun sportaccommodatie goed toegankelijk te maken. We blijven sportverenigingen, scheidsrechters en trainers helpen bij het omgaan met agressie en asociaal gedrag op en rond het sportveld. Dat kan bijvoorbeeld door samen in te zetten op campagnes als “Week van Respect”, “Coming-Out Day” en de Landelijke Uniek Sporten Dag.

Bewegen en spelen dichtbij

We willen investeren in laagdrempelige, groene sportvoorzieningen om de hoek: een 3x3-basketbalveldje, een speeltuin, een buitenfitnesslocatie of een mooi park om te wandelen of te joggen. Ouderen help je te bewegen als je bijvoorbeeld een bankje plaatst om naartoe te lopen. We hebben het dan over bestaande én nieuwe woongebieden. In de komende nota

Speelvoorzieningen willen we graag aandacht voor dit soort kleinere (burger)initiatieven. We willen dat de kinderraad en de buurten hierbij met ideeën komen.

Zwemmen

Ieder kind in Nederland moet een zwemdiploma kunnen halen. Daarom financieren we zwemlessen vanuit de bijzondere bijstand voor wie daarvoor in aanmerking komt. We passen een ruime hardheidsclausule toe. Ons doel is dat ieder kind dat het basisonderwijs verlaat, zwemvaardig is. Daarom ligt voor Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA bij een nieuwe zwemvoorziening de nadruk op zwemlessen voor de jeugd en meer bewegen voor ouderen. Wedstrijden kunnen deels in de regio afgehandeld worden. Recreatief zwemmen in buitenbaden kan door burgerinitiatieven ondersteund worden.

Kunst en cultuur

Kunst en cultuur zijn een onmisbaar onderdeel van de samenleving. Ze geven kleur en dagen je uit. Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA wil een levendig cultureel veld, met uiteenlopende culturele instellingen die samen zo goed mogelijk de inwoners van de gemeente bedienen.

De gemeente Aalten ondersteunt en stimuleert de culturele sector met een passend subsidiebeleid. Dat stemmen we zo goed mogelijk af op de cultuursubsidies van de provincie en het Rijk. We werken zoveel mogelijk met het systeem van beleidsgestuurde contractfinanciering (doelen formuleren). We willen dat de gemeente hierbij niet alleen oog heeft voor bestaande instellingen, maar ook voor nieuwe initiatieven, bijvoorbeeld met startsubsidies of risicogeld. Daarbij is speciale aandacht nodig voor verbindende (inclusie)projecten. Bij nieuwe initiatieven ondersteunen we bij voorkeur de activiteiten, niet de accommodaties.

We zetten in op meerjarige subsidies, zodat instellingen tijd hebben om te groeien en iets bijzonders op te bouwen. We gaan uit van vertrouwen. Cultuursubsidies zorgen ervoor dat kunstenaars een eerlijke beloning voor hun werk krijgen.

Kunst en cultuur hebben ook belangrijke maatschappelijke waarde, bijvoorbeeld in het onderwijs. Cultuureducatie vergroot de kansengelijkheid en versterkt de samenleving. We stimuleren graag projecten die hieraan bijdragen.

We willen ook dat de gemeente ervoor zorgt dat kinderen en mensen met een laag inkomen gratis naar musea, theater, concerten en lezingen kunnen. Kunst en cultuur horen namelijk voor iedereen toegankelijk te zijn. We gaan daarom op zoek naar aanvullingen op de Meedoenregeling. We zetten in op voldoende atelierruimte en laagdrempelige kunst en cultuur in de wijk.

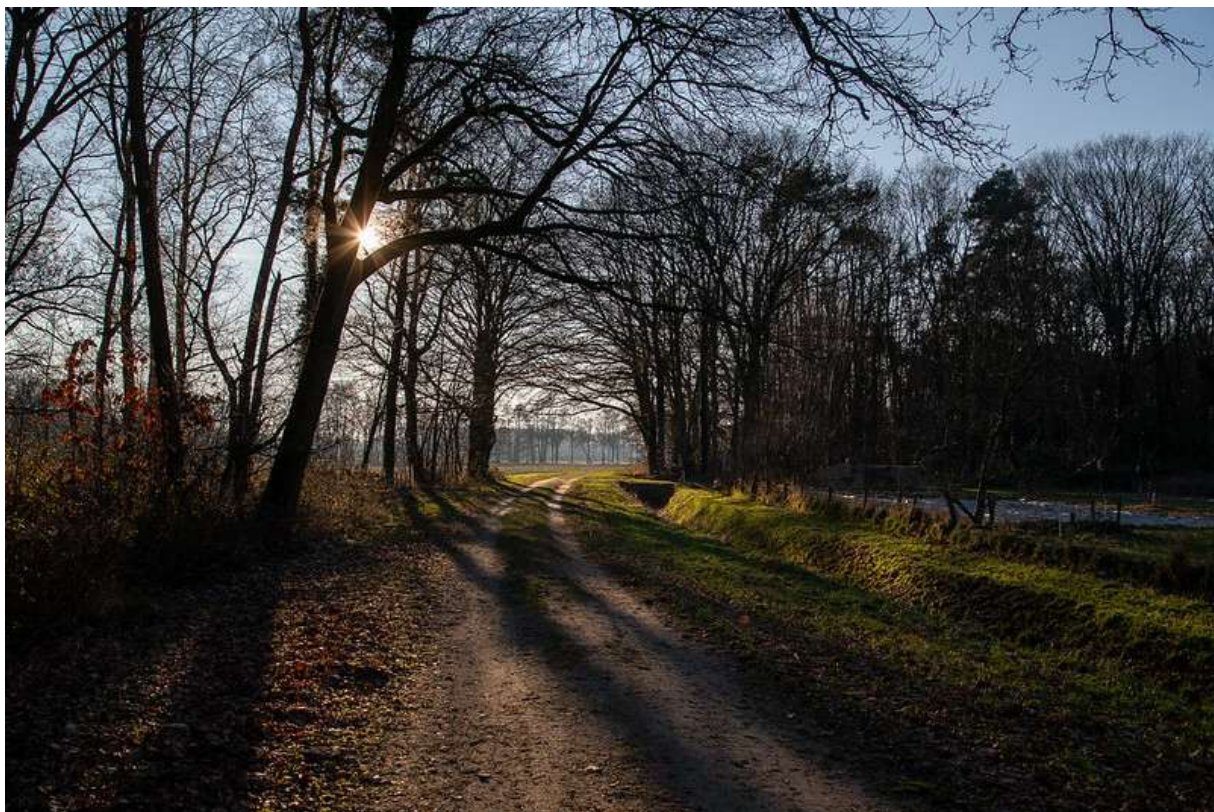


Project “Oorlog en vrijheid”, juli 2025, Bredevoort

Hoofdstuk 3 Een groene economie in een gezonde gemeente

Iedereen wil graag een gezonde omgeving en mooie natuur in zijn omgeving. Dat is helaas niet vanzelfsprekend. De natuur en de landbouw, maar ook ons water en onze lucht, hebben het moeilijk. Voor het klimaat waarschuwen wetenschappers dat we kritieke kantelpunten naderen waardoor onze leefomgeving onherstelbare schade oploopt. Gelukkig zijn er nog heel veel mogelijkheden voor herstel. En die oplossingen komen niet alleen uit de Europese Unie, maar juist ook van onderop: vanuit de samenleving, vanuit de mensen zelf. Ook onze gemeente kan bijdragen aan oplossingen. Daar gaan we voor, en dat doen we op zo'n manier dat iedereen mee kan in de overgang naar een schone en gezonde omgeving.

We merken het allemaal: onze zomers worden warmer, we hebben perioden van grote droogte en tegelijkertijd zien we meer plensbuien. Het valt niet te ontkennen dat ons klimaat verandert, met alle gevolgen van dien: kelders en straten staan vaker onder water, gewassen hebben last van hitte en droogte. De hitte in onze kernen leidt tot concentratieproblemen, vermoeidheid en bij ouderen tot gezondheidsproblemen. Het hooikoortsseizoen duurt langer en we kampen met meer plagen, zoals de eikenprocessierups en de tijgermug, die zich hier vestigen door het warmere weer. Tegelijk neemt het aantal inheemse soorten af, zoals dat van bijen en vlinders. De hoeveelheid fijnstof, stikstof en lawaai is de afgelopen tijd onvoldoende verminderd, en de effecten op onze gezondheid (met voortijdige sterfte) en op de natuur zijn nog altijd te groot.



Eerlijke omschakeling

De mogelijkheden om onze leefomgeving te verbeteren zijn enorm: door veel en gevarieerde beplanting, goed geïsoleerde huizen, regenwater te hergebruiken, stoeptegels te verwijderen, zonnepanelen op daken en een buurtbatterij om de gedeelde stroom op te slaan. Maar de mogelijkheden moeten wel voor iedereen toegankelijk zijn. Daarom willen wij versneld inzetten op de vergroening van straten, pleinen en openbaar groen waar de hittestress het grootst is. We geven de voorkeur aan planten die hier van nature voorkomen. Zo brengen we een groene revolutie op gang die zorgt voor een leefbare en prettige buurt waar je ook op warme dagen graag buiten bent.

Voor het klimaat is het belangrijk om de energierekening betaalbaarder te maken, vooral bij wie het niet breed heeft. Dat begint met het massaal isoleren van woningen. Immers: energie die niet verbruikt wordt, is altijd het goedkoopste en het groenste. We willen de huishoudens met de laagste inkomens ondersteunen bij de energietransitie, met bijvoorbeeld een witgoedregeling of inductieplaat als de buurt van het aardgas afgaat. Buurtklusbedrijven helpen de inwoners die zelf geen isolatie kunnen betalen, en we willen dat energiecoaches langs de deur gaan om mensen te wijzen op alle mogelijkheden tot besparen. We willen dat de gemeente gratis isolatiemateriaal beschikbaar stelt aan huishoudens met de laagste inkomens.

We steunen verder initiatieven van burgers om in een energiecoöperatie groene stroom op te wekken (zoals in Bredevoort met de zonnepanelen op het Grachthuys) en bijvoorbeeld een buurtbatterij te plaatsen, en initiatieven zoals de deelauto.

Van A naar B

Om de opwarming van de aarde een halt toe te roepen, nemen we zo snel mogelijk afscheid van fossiele energie en gaan we groene energie opwekken. Dat betekent voor onze gemeente een radicale omwenteling als het gaat om het vervoer van mensen en goederen.

We omarmen het STOMP-principe. Allereerst willen we zorgen voor voorzieningen op loopafstand (de S van stappen) en voor aantrekkelijke looproutes. We willen dat voorzieningen bereikbaar zijn met de fiets (de T van trappen) door directe en comfortabele fietsroutes. Verder moeten nieuwe woningen aansluiten op het ov-netwerk (de O van openbaar vervoer), en opstappen moet aantrekkelijk worden gemaakt, bijvoorbeeld door een goede fietsstalling bij bushaltes; we zien het openbaar vervoer als basisvoorziening. Daarna zoeken we uit welke mobiliteitsdiensten we aanbieden (de M van mobility as a service, ofwel MaaS); hierbij gaan we uit van het gebruik van mobiliteit in plaats van het bezit ervan. We willen dat gebruik en beschikbaarheid van deelauto's via de Goan-app fors omhoog gaan.

We willen dat de dorpskernen bereikbaar blijven voor auto's en busjes van kleine ondernemers of mensen die slecht ter been zijn (de P). Daarom willen we dat het aantal laadpalen flink uitgebreid wordt. In samenspraak met bewoners kijken we waar die het beste kunnen komen, en we stimuleren laden in de daluren om pieken in het stroomnet te voorkomen.

De snelheid in de bebouwde kom gaat omlaag naar 30 kilometer per uur; daar zetten we vaart achter. Dat is niet alleen goed voor de veiligheid van onze kinderen en ouderen, het zorgt ook voor een lagere uitstoot. We hebben een mooi voorbeeld met de Admiraal de Ruyterstraat in



Aalten en de Hogestraat in Dinxperlo: 30-km-wegen met een groene aankleding en veel ruimte voor fietsers. Zo geven we in de openbare ruimte en in buurten voorrang aan de wandelaar en de fietser. Nieuwe buurten willen we vanuit deze principes ontworpen en ingericht zien worden.

Bij de inrichting van nieuwe wijken en bij reconstructie van bestaande straten pleiten we voor extra aandacht voor kindveiligheid. Meer straten zouden als leefstraat kunnen worden opgezet: veilig, uitnodigend voor ontmoeting en voor spelen. De auto is dan niet de baas, maar slechts te gast.

Ook willen we beleid om vervoersarmoede tegen te gaan. In landelijke gebieden zoals ook in Aalten is de kans hierop groot vanwege beperkt ov. Met name huishoudens met een minimuminkomen of beperkte middelen voor wie reizen te duur is, worden getroffen. Vervoersarmoede leidt tot sociale uitsluiting, vereenzaming en minder kansen op persoonlijke ontwikkeling en gezondheid. Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA wil dat ook inwoners zonder auto zich vrij kunnen bewegen. Dat betekent extra aandacht voor de eerste vier principes van STOMP. Zo pleiten we voor deelauto-projecten, waarvoor bijvoorbeeld ook gemeentelijke auto's ingezet kunnen worden.

Gezonde leefomgeving

Mensen kunnen niet zonder de natuur: we genieten niet alleen van de natuur, we kunnen niet zonder. Schone lucht, vogelgeluiden en water waarin je kunt zwemmen horen bij een gezonde leefomgeving. We boffen in onze gemeente dat we in de Achterhoek zitten. Groen en ruimte zijn vaak niet ver weg, maar ook de natuur bij ons is er slechter aan toe. We moeten daarom ook als gemeente actie ondernemen. We willen de kernen structureel vergroenen. We stimuleren tuinen zonder tegels, groene daken en gevels en duurzaam watergebruik. Ook willen we dat de handhaving op milieuregels versterkt wordt, zodat er minder PFAS en andere schadelijke stoffen in de bodem en het water komen, en we willen maatregelen tegen houtstook. Het resultaat is een gezonde, leefbare omgeving waar iedereen plezier van heeft.

Buiten de kernen geven we prioriteit aan het herstel van de natuur en het mooie agrarische landschap van onze gemeente. Het voormalige AZC-terrein Groot Deunk is een goed voorbeeld. Dat lukt alleen als we samenwerken met de boeren. We zorgen ervoor dat de bodem- en waterkwaliteit vooruitgaat én dat boeren perspectief krijgen op een gezond bedrijf, nu en in de toekomst. Duurzame landbouw en natuurbeheer stimuleren we met subsidies. We bieden ruimte aan landbouwgemeenschappen zoals Lintelo 12 en de Nieuwe Bodem en we betrekken boeren bij het terugbrengen van oude paden, heggen en beken, en het laten terugkeren van weidevogels en insecten. We willen de aanplant en het onderhoud van bomen, hagen en houtwallen stimuleren, omdat die goed zijn voor flora en fauna, maar ook voor vee en gewas door het bieden van schaduw en beschutting in warme zomers. Ontwikkelingen van onderaf, zoals Vruchtbare Kringloop Oost⁹, moeten gestimuleerd worden. We denken graag mee. Voor al deze uitdagingen zou het goed zijn dat er voldoende kennis en capaciteit is. Een ecooloog bijvoorbeeld kan zowel de gemeentelijke afdelingen als burgers en buitenlui van zinvolle adviezen voorzien. Een landbouwfonds kan innovaties aanjagen.

⁹[Vruchtbare Kringloop Oost](#)

Landbouwgrond die minder geschikt is voor goede productie kan weer natuur worden. Het Goor ('t Engeveld) is een mooi voorbeeld. Zo werken we aan een vitaal platteland waar mens én natuur gezond kunnen leven. Om de bermen mooi en gevarieerd te houden, zorgen we voor optimaal bermbeheer dat plant en dier de ruimte geeft. Kansen liggen er bijvoorbeeld nog voor een ecologische verbindingszone langs de Schaarsbeek in Bredevoort.

Voor een gezonde leefomgeving en om ervoor te zorgen dat bedrijven die zorgvuldig werken geen oneerlijke concurrentie hebben van bedrijven die het minder nauw nemen met de richtlijnen, is goede controle en handhaving nodig. We willen daarom in onze uitgebreide omgevingsdienst, de ODA, verder investeren. Die kan meer gaan controleren, opsporen en handhaven op onder meer PFAS en andere zeer zorgwekkende stoffen.



Groene gemeente

Voor een gezonde en aangename leefomgeving is het belangrijk dat we veel groen hebben. We maken de vergroening van de kernen tot speerpunt. Groen wonen is gezond, want het is goed voor de biodiversiteit, het zorgt voor het verlagen van de temperatuur én het is een prettige omgeving om in te ontspannen en te wandelen, en maakt het zo ook makkelijker om elkaar te ontmoeten.

Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA wil dat in alle ruimtelijke plannen biodiversiteit, wateropvang, bewegen in of onder het groen en hittebestendigheid standaardwaarden worden. Bij de aanleg wordt gezorgd voor (natuurlijke) waterbuffers, toekomstbestendig groen en zelfvoorzienende, klimaatadaptieve beplanting, zoals we heel mooi zien op het Prins Clausplein in Dinxperlo en de bloemrijke plantvakken langs de Admiraal de Ruyterstraat in Aalten. Bij



bomen kijken we niet alleen naar nieuwe aanplant, maar nadrukkelijk ook naar behoud van wat we hebben. Alleen kappen als het niet anders kan, en als er dan toch gekapt moet worden, dan met een ruime compensatie. Dat hoeft niet op dezelfde locatie, maar kan bijvoorbeeld ook via een bomenbank. De kapverordening wordt daarop aangepast.

Water moeten we vasthouden voor droge tijden, maar als er te veel is, moeten we overlast zien te voorkomen. Daarom stellen we voor om in te zetten op systemen voor regenwateropvang in elke buurt. Maar ook hier geldt dat we het samen moeten doen. Dit kan de gemeente niet alleen, en daarom stimuleren we maatregelen om water vast te houden op eigen erf en hemelwater af te koppelen van het riool waar dat nog niet het geval is. Als gemeente hebben we een voorbeeld- en voortrekkersrol. Daarom geven we het goede voorbeeld met tegelwippen en zorgen we voor activiteiten om onze inwoners te betrekken bij het groen; denk aan een groene dorpswandeling, de Nacht van de Nacht en dergelijke.

Voor circulair bouwen is veel hout nodig; dat willen we niet van ver weg hoeven halen. Dit biedt een mooie aanleiding om circulair bouwen te combineren met de vergroening van het buitengebied. Daarom willen we kansen creëren voor (productie)bos. Ter versterking van de biodiversiteit pleiten we voor ecologische zones langs de Schaarsbeek en de Slingebeek.

Groene economie

Een gezonde omgeving vraagt om een groene economie. Heel veel burgers en bedrijven zijn al begonnen om de nieuwe economie die we nodig hebben vorm te geven. Het is ook aan de gemeente om dit te stimuleren en iedereen erbij te betrekken.

Om te beginnen kan dat door plekken te creëren waar duurzaam wordt gewerkt. In het buitengebied combineren lokale boeren duurzame landbouw en natuurbeheer. We zien voor ons coöperaties van bewoners die voedsel verbouwen, en een bedrijventerrein waar ondernemers samen schone energie opwekken. We streven naar lokaal eigenaarschap: de mensen uit de buurt die het werk doen, nemen ook de belangrijke beslissingen en profiteren mee.

We leiden het praktische én het theoretische talent op dat vervolgens in deze economie aan de slag kan. We stimuleren bedrijven en organisaties om goede stages te bieden, samen met mbo- en hbo-instellingen.

Ons overmatige grondstoffengebruik is een belangrijke aanjager van klimaatverandering, verlies aan biodiversiteit en vervuiling. Daarom werken we aan een circulaire economie die zuinig omspringt met grondstoffen en deze zoveel mogelijk in kringloop houdt.

Duurzame energie

Het Nederlandse stroomnet is zwaar overbelast, waardoor nieuwe woningen en bedrijven soms niet direct een aansluiting kunnen krijgen — en dat terwijl we voor de ontwikkeling en verduurzaming van de samenleving juist méér groene stroom nodig hebben. Wij vinden dat de aansluitingen die er zijn, eerst naar woningen en naar de lokale, groene economie moeten gaan. De gemeente zal de netbeheerder ook moeten helpen om op te schalen. Daarvoor is het nodig dat de aanleg van kabels en elektriciteitshuisjes wordt versneld. Met energiehubs en slimme



netten kan netcongestie worden bestreden. Als bedrijventerreinen en buurten hun eigen stroom opwekken, opslaan in een buurtbatterij en zelf gebruiken, wordt het net ook minder belast.

Terugdringen van fossiele brandstoffen betekent vooral ook dat er minder energie wordt gebruikt. We willen dat de transitie naar aardgasvrij wonen wordt versneld. De gemeente komt met een plan om de eerste buurten voor 2035 van het aardgas af te krijgen. Daarbij wordt ook gezocht naar nieuwe mogelijkheden, zoals kleinschalige lage-temperatuurwarmtenetten. Deze kunnen in collectief eigendom worden opgezet, waarbij met name bij de grotere projecten ook de gemeente (mede-)eigenaar kan worden. We zien warmte als een publieke voorziening, niet als een energiemarkt. Voor die warmtenetten zetten we in op duurzame warmtebronnen, zoals bodemenergie, water (aquathermie), riolering en zonnewarmte.

En uiteraard moeten stimuleringsmaatregelen voor het isoleren van gebouwen worden geïntensiveerd. Zie ook hoofdstuk Wonen.

Als we groene energie willen, dan moeten we die ook opwekken. We zetten vaart achter de uitvoering van de Regionale Energiestrategie voor de opwekking van groene energie, zodat we klaarstaan als het stroomnet dit weer aankan. We kijken hierbij verder dan alleen de vervanging van windmolens bij Hagewind. Bij nieuwe projecten voor zonne- en windenergie bevorderen we lokaal eigenaarschap. Dit kan een positieve impuls betekenen voor ons lokale uitnodigingskader. Zonne-energie op daken en parkeerplaatsen heeft de voorkeur, maar we staan open voor initiatieven voor zonne-energie op de grond, zeker wanneer er dubbelfuncties met landbouwgebruik mogelijk zijn.

Economie en arbeidsmarkt

Uiteraard geeft Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA alle kansen aan een groene, circulaire en duurzame economie, liefst op menselijke maat en met betrokkenheid van klanten en werknemers. Werkterreinen dienen hoofdzakelijk voor de ruimtebehoefte van lokale bedrijven; bedrijven die een versterking van de keten betekenen in de circulaire en duurzame lokale bedrijvigheid krijgen ook een kans. Vanwege hoge kosten, groot ruimtegebruik en grote gemeentelijke risico's zijn wij kritisch op uitbreiding van het industrieterrein aan de Derde Broekdijk te Aalten. Energiehubs, gecombineerd ruimtegebruik en herverkaveling willen we bevorderen.

De arbeidsmarkt baart zorgen. We willen de regionale slagkracht van onder meer de arbeidsmarktregio vergroten. Daarbij willen we meer inspanningen zien van ondernemers en werkgevers om de arbeidsmarkt draaiend te houden. Onderwijs, een leven lang ontwikkelen, scholingsfondsen en vouchers zijn niet alleen een verantwoordelijkheid van de overheid. Integendeel. We ondersteunen (inclusieve) instroomprojecten in de prioritaire sectoren techniek, zorg en onderwijs. We willen waar mogelijk versterking van het mbo-onderwijs en vakmanschap. We gaan groenpluk en onder advisering in het onderwijs tegen.

We willen ondernemers en werkgevers meer betrekken bij onze lokale opgaven. Denk aan de Aaltense Uitdaging, energiehubs, collectieve beveiliging, bedrijventerreinmanagement, Contact Onderwijs-Bedrijfsleven (technieklokalen), SROI (Social Return on Investment), reclamebelasting of BIZ's (Bedrijveninvesteringszones). Daarbij willen we een beroep doen op regiomiddelen voor versterking van de lokale en regionale economie.



Arbeidsmigranten

Ongeveer 75% van de immigratie bestaat uit arbeidsmigranten. Zolang ze in Nederland nodig zijn, willen wij dat ze goed behandeld worden. We staan niet toe dat arbeidsmigranten worden uitgebuit – vaak voor werk dat ons land weinig oplevert – terwijl de kosten voor rekening van de samenleving komen. We vinden dat in Achterhoeks verband ook keuzes gemaakt moeten worden over de inrichting van de economie. Sectoren met weinig toegevoegde waarde en veel arbeidsmigratie met lage lonen, zoals distributie en vleesverwerking, kunnen uitgefaseerd worden. We willen aansluiting bij de WIN-punten voor arbeidsmigranten (WIN = adviespunten voor Werken In Nederland).

Winkelcentra (dorpskernen)

Willen winkelcentra overleven, dan zullen we moeten inzetten op het toevoegen van functies die publiek aantrekken. Het nieuwe museum met horecafunctie op de Markt in Aalten is een mooi voorbeeld, net als de hotels en restaurants in Bredevoort. De ervaren en verborgen leegstand willen we op een creatieve manier invullen: werkplekken, kunstexposities, pop-upwinkels, dienstverlening, combinatiewinkels, wellicht het verplaatsen van showrooms vanaf het industrieterrein. Een enkele winkelfunctie zou nog levensvatbaar kunnen zijn, maar de toekomst van de normale detailhandel lijkt somber.

Pakjesbezorgers zorgen voor veel vervuiling en overlast. We zouden de mogelijkheid van een pakjeshub willen onderzoeken: pakketten daar ophalen of — tegen betaling — per bakfiets laten bezorgen in de kernen door een sociale onderneming. Uitbreiding van creatieve evenementen (gemeenschapszin, ontmoeting, minder commercie) kan de centrumfunctie versterken..





Hoofdstuk 4: Lokale Democratie – Iedereen Telt Mee

Ons uitgangspunt is een leefbare samenleving voor iedereen, met het besef dat er altijd verschillen zullen zijn en blijven bestaan. Het is onmogelijk om het iedereen volledig naar de zin te maken. Wij zetten ons in het bijzonder in voor de belangen die in de verdrukking komen.

Het is waardevol om je ervan bewust te zijn dat het soms nodig is zelf in te leveren, zodat het ten goede komt aan een ander of aan een andere groep. De vraag wat je zelf kunt bijdragen om het voor een ander beter te maken, staat voor ons centraal. Die solidariteitsvraag stellen we nadrukkelijk aan onszelf en aan mensen die het bovengemiddeld goed hebben. Dat we daarmee tornen aan gevestigde belangen en vastgeroeste denkbeelden is onontkoombaar — en dat doen we met plezier. Het is een moderne uitwerking van het aloude principe: “De sterkste schouders dragen de zwaarste lasten.” Wie kan daar nu tegen dit progressieve ideaal zijn?

We streven naar een samenleving waarin iedereen mee kan doen, vertrouwen wordt hersteld en besluitvorming transparant en inclusief is. Onze voorstellen richten zich op twee pijlers: dienstverlening met menselijke maat en democratische vernieuwing met een zichtbaar bestuur, waardoor burgers zich gehoord voelen — ook als er anders is besloten dan zij wensten.

Menselijke maat en inwonersplein

De gemeente en haar partners benaderen inwoners met vertrouwen, respect en aandacht voor de menselijke maat. Persoonlijke situaties mogen nooit uit het oog verdwijnen. Als er fouten worden gemaakt, wordt er door de gemeente en inwoner samen een oplossing gevonden. Deze opstelling door de gemeente sluit aan bij de dienstverleningsvisie van Aalten en bij de Participatiewet in Balans, die inzet op respectvolle bejegening van inwoners.

Hulp bereikt niet altijd de mensen die deze het hardst nodig hebben. Sommigen vragen niet om hulp of raken verdwaald in regelingen. Daarom organiseren we de toegang tot ondersteuning opnieuw, met een laagdrempelig Inwonersplein en zoeken we actief contact met inwoners.

De gemeente mag zich niet achter regelgeving verschuilen en past waar nodig een doorbraakmethode toe om maatwerk te leveren. De gemeente mag in dringende situaties bewust afwijken van standaardprocedures of regelgeving om een oplossing te bieden die in het belang van de inwoner is. Deze aanpak wordt toegepast in situaties waarin reguliere regels geen uitkomst bieden en het risico bestaat dat iemand tussen wal en schip valt. Het doel is om maatwerk te leveren, bureaucratische barrières te doorbreken en snel praktische hulp te bieden, met behoud van zorgvuldigheid en verantwoording. We verliezen dus niet het doel van de regels uit het oog, en het belang van de inwoner staat altijd voorop.

Sterke Lokale Teams vormen de kern van deze aanpak. Het zijn generalisten die verschillende vormen van hulp bieden en zorgen voor warme overdracht — van jeugdhulp tot schuldhulp, van het aanvragen van toeslagen tot praktische ondersteuning.

Participatie en zichtbaar bestuur

Het lijkt steeds vaker voor te komen dat inwoners zich onvoldoende gehoord en betrokken voelen bij de besluiten die de overheid neemt. Besluiten waarvan ze wel de gevolgen



ondervinden. Goede inspraak en participatie zijn essentieel voor het vertrouwen in de overheid. Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA realiseert zich dat de termen inspraak en participatie sleets en eenzijdig beginnen te worden. We gaan op zoek naar nieuwe vormen. Het proces van besluitvorming moet transparant en inclusief zijn. Dat betekent dat alle belangen worden meegewogen.

De lokale democratie kan worden versterkt door meer mensen daadwerkelijk te betrekken — ook degenen die we normaal niet horen. Democratie is niet de meerderheid die beslist; in een democratie worden ook, en juist, de belangen van een minderheid meegewogen. Soms is deze minderheid heel mondig, en soms heeft deze minderheid (bijna) helemaal geen stem. Wij willen dat de belangen van deze groep in het oog worden gehouden. Daar hebben we allemaal belang bij. Een voorbeeld: niemand wil zwervers of daklozen in zijn of haar buurt hebben. Dat er goede opvang is voor deze mensen, is dus niet alleen in hun belang, maar ook in het belang van inwoners bij een prettige buurt om in te wonen.

Participatie is nu nog veel te eenzijdig vanuit de overheid gezien. Er is meer wederzijds begrip nodig tussen overheid en inwoners én tussen inwoners onderling. Zodat keuzes beter afgewogen worden, breder gedragen worden en in de praktijk werken. Wij willen inloopsprekuren en bijeenkomsten organiseren in buurthuizen en bibliotheken, over zowel grote plannen — bijvoorbeeld de omgevingsvisie of de herinrichting van het centrum — als praktische zaken zoals parkeren in de buurt, het melden van overlast of regenwater opvangen. Zo creëren we een gelijk speelveld tussen inwoners en bedrijven en vergroten we de betrokkenheid.

We pleiten voor een Huis van Actief Burgerschap: een platform waar ideeën over de inrichting van de samenleving worden gedeeld en ontwikkeld. Dit biedt ruimte voor dialoog en samenwerking en vormt een alternatief voor traditionele participatiebijeenkomsten, die vaak op eigen belang gericht zijn.



Meedenkavond over asiel en migratie

Burgerberaden

Burgerberaden hebben een belangrijke rol bij het versterken van de lokale democratie. Een gelote, representatieve — dus ook de jeugd en jongeren — groep inwoners denkt mee over complexe vraagstukken, wat het draagvlak vergroot en polarisatie vermindert. Voor een succesvol burgerberaad zijn duidelijke voorwaarden nodig: onafhankelijke informatie, een neutrale begeleiding en vooraf helderheid over het mandaat. Zo voorkomen we schijnparticipatie en werken we aan gedragen oplossingen die het vertrouwen herstellen. Er zijn al voorbeelden van burgerberaden in Nederland. De lessen die hieruit zijn geleerd, kunnen we gebruiken in Aalten.

Een recent voorbeeld is het nationaal burgerberaad klimaat, dat op 1 december met zijn aanbevelingen is gekomen..¹⁰

Vrijheid van denken en uiten

De verhouding tussen overheid en burger vraagt om meer dan formele inspraak; het gaat om actieve participatie waarin burgers niet alleen reageren, maar ook meedenken en meedoen. Kunst en cultuur vormen hiervoor een krachtig middel. Ze bieden ruimte voor omdenken, vrij denken en het ontwikkelen van nieuwe perspectieven. Door samen kunst te beleven en cultuur

¹⁰ <https://www.burgerberaadklimaat.nl/default.aspx>



te creëren ontstaan ontmoetingen en gesprekken die bijdragen aan wederzijds begrip en sociale samenhang. Kunst en cultuur stimuleren groei en samenwerking en maken het mogelijk om complexe vraagstukken op een creatieve manier te benaderen. Zo versterken we niet alleen de relatie tussen overheid en burger, maar ook de onderlinge verhoudingen tussen inwoners.

Eenieder heeft de vrijheid om te demonstreren en een mening te verkondigen. Maar ruzie maken met andersdenkenden hoort niet tot de Achterhoekse mentaliteit. Samen gaan wij de problemen oplossen, al liggen onze meningen nog zo ver uit elkaar.

Samen leven: inclusie en diversiteit

Net als heel Nederland verandert de bevolking van onze gemeente en wordt deze diverser. In een tijd van toenemend wantrouwen en polarisatie is het belangrijker dan ooit dat de gemeente er voor iedereen is. Ongeacht je geloof, culturele achtergrond, gender of seksuele gerichtheid — je moet je vrij over straat en door de samenleving kunnen bewegen. We willen dat discriminatie hard wordt aangepakt. En we werken aan een inclusieve gemeentelijke organisatie die echt van iedereen is.

We vinden dat de nota inclusie die de raad heeft vastgesteld, uitgevoerd moet worden. Dit betekent o.a. dat de toegankelijkheid van gebouwen en andere publieke ruimten verbeterd wordt. We willen een gemeente zijn die niet alleen in woord aandacht heeft voor inclusie, maar waar iedereen ook echt zichzelf kan zijn. Zo dient Aalten zich aan te sluiten bij de Regenbooggemeenten. Deze gemeenten maken zich sterk voor de sociale acceptatie, veiligheid en emancipatie van de lhbtq+gemeenschap.

Zaai hoop; geen haat, misinformatie en ophef

Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA maakt zich ernstig zorgen over de toenemende polarisatie, vooral veroorzaakt door landelijke rechts-extremistische groepen en partijen. We strijden tegen het normaliseren van haat. We willen een gemeentelijk programma ontwikkelen en uitvoeren dat ons leert omgaan met polarisatie en stelling nemen tegen haatzaaien, racisme en discriminatie. Dit programma willen we opnemen in de inclusie-agenda.

Zoals gezegd: we zijn een sterke en vrije samenleving omdat we precies dat doen — samen leven. Dat betekent dat we elkaar accepteren en ruimte geven, juist als we van elkaar verschillen. We doen het samen.



Hoofdstuk 5: De financiële plaat

Onze ambities zijn groot, en dat is bewust. We staan voor grote maatschappelijke opgaven die niet wachten: de wooncrisis, de kloof in kansen, de druk op onze zorg en het klimaat dat zichtbaar verandert. Het zou niet eerlijk zijn om te doen alsof zulke uitdagingen zonder financiële gevolgen zijn. Daarom kiezen wij ervoor om helder te zijn: onze plannen kosten geld.

Tegelijkertijd laten wij zien dat wij goed hebben nagedacht over hoe die inspanningen verantwoord kunnen worden betaald. Veel voorstellen worden de komende periode verder uitgewerkt en in concrete projecten gegoten, waardoor nu nog niet voor elke maatregel een exacte begroting mogelijk is. Toch kunnen we duidelijk maken binnen welke bandbreedte we denken en op welke manier we deze investeringen willen opvangen.

Onze financiële positie wordt sterk bepaald door het gemeentefonds. Dat vormt grofweg zeventig procent van onze inkomsten, maar kent grote onzekerheden: de uiteindelijke bedragen worden pas laat in het jaar definitief en zijn bovendien aan schommelingen onderhevig. Het beruchte ‘ravijnjaar’ in 2028 laat zien hoe fors de inkomsten kunnen teruglopen door veranderingen in landelijke rekenmodellen. Voor Aalten worden structurele tekorten van enkele miljoenen voorzien. Dat vraagt om een financieel beleid dat vooruitkijkt, behoedzaam begroot en tegelijkertijd kansen benut om te blijven investeren in onze samenleving.

Om die reden bouwen wij op drie pijlers: verantwoord investeren, maximale benutting van landelijke en provinciale regelingen, en een eerlijke, zorgvuldige lokale bijdrage wanneer dat nodig is. Zo blijft Aalten financieel gezond én houden we ruimte om te doen wat nodig is.

Een passend thuis in een fijne buurt

De maatregelen in het woonhoofdstuk draaien om het terugpakken van regie, het bouwen van betaalbare woningen, het verbeteren van bestaande huizen en het benutten van overruimte. Dat vraagt om structurele middelen. Voor dit programmaonderdeel rekenen wij met een jaarlijkse inzet van ongeveer een half miljoen euro. Dit is een globale schatting, omdat de daadwerkelijke kosten zullen afhangen van keuzes die later via grondexploitaties, erfpachtconstructies, herontwikkeling en gebiedsgerichte plannen worden uitgewerkt.

De gemeente kan hierbij een aanzienlijk deel van de investeringsdruk verlichten door gebruik te maken van landelijke regelingen. Denk aan subsidies voor isolatie en verduurzaming, aan de ruime ISDE-regeling, aan de SPUK Lokale Aanpak Isolatie voor slecht geïsoleerde woningen, aan de Woningbouwimpuls voor versnelling van woningbouwlocaties en aan middelen voor VvE's via de SVVE. Deze instrumenten maken het mogelijk om versneld te verduurzamen en betaalbare woningen te bouwen zonder dat de volledige investeringslast op de gemeentelijke begroting terechtkomt. Zo worden maatschappelijke doelen en financiële verantwoordelijkheid met elkaar verbonden.

We doen het samen: solidariteit!

In het sociaal domein investeren we in bestaanszekerheid, preventie, ondersteuning, jeugd, mentale gezondheid en kansengelijkheid. De uitdagingen op dit terrein zijn groot, omdat steeds meer mensen moeite hebben om rond te komen en omdat hulp niet altijd de mensen bereikt die het het hardst nodig hebben. Wij voorzien hier een jaarlijkse extra inzet van ongeveer zeven ton.

Tegelijkertijd is het sociaal domein het terrein waarop de meeste externe financieringsmogelijkheden bestaan. Daardoor verwachten wij dat circa vier ton aan kosten kan worden opgevangen via rijks- en regionale middelen. De netto extra inzet vanuit de gemeente komt daarmee naar verwachting rond de drie ton per jaar uit.

Onze focus ligt op verstandig gebruik van beschikbare fondsen en programma's. Daarbij geldt dat landelijke steunprogramma's voor energiearmoede, schuldpreventie, welzijn en gezondheid richting 2026 worden versterkt, net als initiatieven zoals het Nationaal Energiearmoede Observatorium, het Actienetwerk Energiehulp, programma's voor positieve gezondheid en Rijksmiddelen voor onderwijsachterstanden. Deze versterken onze inzet op gelijke kansen, bestaanszekerheid en sociale veiligheid. Zo bouwen we een sociaal fundament dat brede welvaart, gezondheid en cohesie stimuleert.

Een groene economie in een gezonde gemeente

De uitdagingen in dit hoofdstuk zijn urgent: steeds vaker ervaren mensen hitte, wateroverlast, droogte en afnemende biodiversiteit. Tegelijkertijd W willen we tempo maken met de energietransitie. Onze investeringen richten zich op vergroening, biodiversiteit, klimaatadaptatie, energiearmoedebestrijding, duurzame mobiliteit en lokale opwek. We willen tempo maken met de energietransitie. De jaarlijkse financiële inzet schatten wij op ongeveer vier à vijf ton. Ook dit bedrag is indicatief, omdat veel van de maatregelen gekoppeld worden aan projecten waarvan de definitieve kosten na ruimtelijke uitwerking duidelijk worden.

Juist op dit terrein bestaat een rijk scala aan subsidiemogelijkheden. De SPUK-regelingen voor klimaatadaptatie en isolatie, provinciale programma's voor natuurherstel en biodiversiteit, de SCE voor lokale energiecoöperaties, het Programma Aardgasvrije Wijken voor warmtenetten en de DUMAVAr-egeling voor verduurzaming van maatschappelijk vastgoed bieden substantiële financiering. Door deze middelen slim te benutten, kunnen we onze doelen behalen zonder dat de financiële druk volledig bij Aalten terechtkomt. Dit maakt een groene toekomst haalbaar en betaalbaar.

Lokale democratie: iedereen telt mee

Voor het versterken van de lokale democratie kiezen we voor burgerberaden, inloopsprekuren en een sterkere relatie tussen inwoners en gemeente. We rekenen op een jaarlijkse investering van ongeveer honderdduizend euro.

Hoewel dit het kleinste financiële onderdeel van het programma is, heeft het een grote symbolische en democratische waarde. Door inwoners structureel te betrekken bij besluitvorming en door vertrouwen centraal te stellen, versterken we de legitimiteit van keuzes en de kwaliteit van de samenleving. Het zijn juist deze uitgaven die helpen om afstand tussen overheid en inwoners te overbruggen.

Hoe we dit alles verantwoord willen financieren

Onze totale structurele inzet komt neer op ongeveer 1,7 miljoen euro per jaar (op een begroting van 94 miljoen). Daarbij geldt dat niet alle bedragen al exact kunnen worden vastgesteld. Dit komt doordat veel voorstellen nog in ontwikkeling zijn, projecten nog niet definitief zijn



vormgegeven, subsidies pas in latere fases worden toegekend en uitvoeringsbesluiten tijd kosten. Wij kiezen ervoor om transparant te zijn: we weten dat onze plannen geld kosten, en we zijn eerlijk over de bandbreedte waarin we denken. Exacte detaillering volgt in de jaarlijkse begrotingen, programmabegrotingen, uitvoeringsplannen en projectbesluiten.

De dekking van deze investeringen berust op drie principes. Allereerst benutten we alle beschikbare rijks en provinciale regelingen. Die vormen een essentiële pijler onder dit programma. Vervolgens kijken we kritisch naar bestaand beleid: wat impact heeft, behouden we; wat onvoldoende werkt, kan ruimte maken voor nieuwe prioriteiten. En wanneer subsidies en herprioritering onvoldoende blijken om de structurele verantwoordelijkheid te dragen, kan een beperkte en uitlegbare inzet van de OZB als laatste stap worden overwogen. Daarbij houden we vast aan het principe dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.

Met deze aanpak leggen wij een stevig financieel fundament voor een gemeente die toekomstgericht, sociaal rechtvaardig, duurzaam en democratisch sterk wil zijn. Ambitie en verantwoordelijkheid gaan hand in hand. Zo bouwen wij aan een Aalten waarin iedereen meetelt, iedereen mee kan doen en waarin wij samen de keuzes maken die nodig zijn voor de generaties die na ons komen.

Slotwoord

Met dit programma leggen we een duidelijke en hoopvolle koers neer voor de gemeente Aalten. Een koers waarin solidariteit, leefbaarheid en toekomstgericht denken centraal staan. We weten dat de uitdagingen groot zijn — of het nu gaat om wonen, zorg, klimaat of bestaanszekerheid — maar we weten ook dat onze kracht zit in wat we sámen doen.

Als Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA kiezen we voor een gemeente waar iedereen meetelt en mee kan doen. Waar we omzien naar elkaar, waar ruimte is voor nieuwe ideeën en waar we de verantwoordelijkheid nemen om de juiste keuzes te maken voor onze kinderen en kleinkinderen. Niet alleen voor vandaag, maar vooral voor morgen.

De komende jaren willen wij bouwen aan sterke buurten, eerlijke kansen, een gezonde leefomgeving en een lokale democratie die inwoners echt betreft. Dat kunnen we niet alleen. Daar hebben we jou, uw straat, jullie vereniging, onze ondernemers en al die betrokken inwoners voor nodig die zich elke dag inzetten voor een mooier Aalten.

Graag rekenen we op jou!

Bestuur, fractie en wethouder,

Progressieve Partij-GroenLinks-PvdA

